

Jotailan Jutut

22

Sovio-Sovelius-suvun tiedote n:ro 22 toukokuu 2017

Bergshauptman Gustaf Tham och Sofia Tham, f. Sovelius

bländras men reklamering för dem icke be-
vitnas. Redovisning för icke begäras.

Helsingfors den 25. Oktober 1901.

Henrik Sovelius.

Jag förbinder mig att fullgöra öfrare
da uppdrag i enlighet med det förfogande
som träffats.

Helsingfors den 25. Oktober 1901.

August Rönneby.

Detta förfogande skall gälla oberoende
af mitt testamente af den 7. November och
1. 11. 04. liksom ett hindande af

Sovio Sovelius

Sukuyhdistys * Släktförening * Family Association

Hallitus - Styrelse - the Board

Puheenjohtaja
Ordförande
Chairperson

OLLI NYLANDER
Martintie 8
92150 Raahe
olli.nylander@gmail.com
+358 40 519 8782

Varapuheenjohtaja/sihtööri
Viceordförande / sekreterare
Vice-chairman / secretary

OUTI TASALA
Armas Launiksen katu 5 C 31
02650 Espoo
outi.tasala@hotmail.com

Rahastonhoitaja
Skattmästare
Treasurer

SUSANNA SOVIO-VEIKKOLAINEN
Malitie 2
92120 Raahe
susannafocus@gmail.com

Jäsen - Medlem - Member: ERKKI HARALA

Varajäsenet - Suppleanter - Substitutes: EVA LINDBLAD, MAARIT SOVIO

TOIMIKUNNAT - KOMMITTÉER - COMMITTEES

Hautainhoitotoimikunta (Sukukokous) - Gravvårdskommittéen (Vald vid släktmötet)
- Committee for Maintenance of Family Graves (Elected by the Family Meeting):
RAIJA INGERTTILÄ (PJ - ORDFÖRANDE . CHAIR), ANNALIISA NYLANDER, ERJA SOVIO,
Johanna Pihlajamaa

Julkaisutoimikunta (Sukukokous) - Publikationskommittéen (Vald vid släktmötet)
- Publications Committee (Elected by the Family Meeting):
TUULA MOILANEN, OLLI NYLANDER, PIA SOVIO-PYHÄLÄ

Internet-toimikunta (Hallituksen nimeämä) - Internet-kommitté (Utsedd av styrelsen)
- Internet committee (Assigned by the Board):

OLLI NYLANDER, PÄR HELENIUS (SUKUTIETOKANTA - SLÄKTDATABAS - FAMILY DATA BASE),

Sukuyhdistyksen tilinumero on: (IBAN) FI24 1200 3000 0187 62 ja pankki Nordea (BIC: NDEAFIHH)

Hautainhoitorahaston tilinumero on (IBAN) FI74 1200 3000 0190 26 ja pankki Nordea (BIC: NDEAFIHH)

E-mail: info@sovio-sovelius.com

Sisälllys

Puheenjohtajalta	3
Toimitukselta	4
Hallituksen uudet jäsenet	5
Uutta Sovio-Soveliuksen Internetissä	6-7
Sophian "rautainen jalanjälki"	8-13
Myhrbergin haudan entisöinti	14
Matti Sovion elämänavaiheista	15-17
Teneriffa	18-19
Seikkailu Keski-Aasiassa	19-22
Sebastian Lindbergin muistojaRaahesta.	22
Lena Koski palasi juurilleen.	23
Seilipaatiilla sukukokoukseen	23-26
Etelän Soviet 2015 ja 2016	27-28

Pakkalan matka Eurooppaan	28-29
Piirustusharrastukseni alkoi kouluaikaan	30-31
Mikko Pyhälän kirja "Valtaa ja vastarintaa".	32
Eero Sovelius-Sovion arkistosta	32
Valokuvia Sukukokouksesta 2016	33-36
Poisnukkuneita	37
Merkipäiviä	38
Uusia tulokkaita	39

Ihan ensimmäiseksi: Kiitokset kaikille sukukokoukseen osallistuneille. Ja toki myös 'hengessä mukana' olleille. Oli todella mukava tavata teitä kaikkia Raahessa 15. - 17.7. Sukukokouksessa oli, taas kerran, osallistujia Suomen ulkopuolelta USA:sta, Kanadasta, Saksasta ja Ruotsista. Myös Ramsay-sukuhaarasta oli osallistujia, ensimmäistä kertaa, tutustumassa esiäitinsä Sophia Thamin (s. Sovelius) kotikaupunkiin. Sophiasta ja hänen perheestään meillä on tässä lehdessä mielenkiintoinen, Pia Sovio-Pyhälän kirjoittama artikkeli.

Todella sykähdyttävää oli myös se, että Raahen sukukokoukseen tuli peräti kaksi venekuntaa purjehtien, toinen Helsingistä ja toinen starttasi Pyhärannan Santtiosta, Uudenkaupungin ja Porin väliltä.

Uusittujen sääntöjen tultua voimaan valittiin viime kesän sukukokouksessa yksi henkilö aiempaa enemmän hallitukseen. Puheenjohtaja Olli ja hallituksen jäsen, varapuheenjohtaja-sihtööri Outi Tasala jatkavat tehtävissään. Uusiksi hallituksen jäseniksi valittiin Susanna Sovio-Veikolainen, jonka hallitus nimesi rahastonhoitajaksi ja Erkki Harala. Susanna ja Erkki esittelevät itsensä tässä lehdessä.

Viime vuosi sisälsi sukukokouksen lisäksi muutakin merkittävää toimintaa: Pär "Priccen" Helenius, saatuaan sukumatrikkelin tiedot viedyksi tietokantaan, on toisena suurena hankkeena uudistanut sukuyhdistyksen internet-sivut. Sivut vaativat edelleen paljon työtä, eikä pelkästään niiden rakentaminen, vaan Priccen on joutunut painimaan myös mm. uuden palvelinympäristön ongelmien ja sivujen hakke-roinnin - ja suojauksen - parissa. Kaikki tämä käytännössä yksin ja alusta alkaen opetellen. Ajatelkaapa! Apuvoimia tähän tarvittaisiin ja

pyydänkin vapaaehtoisia, mielellään WordPress-ympäristöä tuntevia ilmoittautumaan minulle tai hallitukselle (yhteystietoja viereisellä sivulla). Suomi juhlii tänä vuonna 100-vuotista itsenäisyyttään. Tänä vuonna tulee myös kuluneeksi 200 vuotta Henrik 'Heikku' Soveliuksen syntymästä. Takakannessa on kuva jossa ns. Heikun talon portin vieressä on Heikun konttorihuone. Isot finanssit eivät tarvinneet suuria toimistoja siihen aikaan.

Tälle samalle vuodelle osuu myös Maxmilian Myhrbergin 220-vuotissyntymäpäivä ja täyttyy 150 vuotta hänen kuolemastaan. Myhrbergin Tukholmassa oleva hautamuistomerkki todettiin sukuristeilyllä kaipaavan korjausta. Sen jälkeen asia on edennyt niin että muistomerkkin kunnostamiseen on käynnistetty hanke ja kunnostamistoimet voidaan aloittaa heti kun riittävät varat on saatu kerätyksi. Hankkeen tilille onkin jo kertynyt 2/3 tarvittavasta summasta sukuyhdistykseltä, hautainhoitorahastolta ja yksityisiltä lahjoittajilta. Toisaalla tässä lehdessä on asiasta lisätietoja ja ohjeet lahjoitusten tekemiseen.

Hyvää Suomen juhluvuotta meille kaikille!

Olli

JOTAILAN JUTUT 22

ISSN 2323-6280

JULKAISIJA: SOVIO-SOVELIUS-SUVUN SUKUYHDISTYS RY, REK. NRO 181.890

TOIMITUS: TUULA MOILANEN, vastaava toimittaja. PIA SOVIO-PYHÄLÄ, toimittaja. PÄR HELENIUS, taitto. Kuvitus: OLLI NYLANDER ja MIKKO PYHÄLÄ

KÄÄNNÖKSET RUOTSI: PIA SOVIO-PYHÄLÄ, BRITA EKBERG ja EVA LINDBLAD.

KÄÄNNÖKSET ENGLANTI: OUTI TASALA, EVA HELENIUS, ÅSA HELLENIUS, PIA SOVIO-PYHÄLÄ ja MIKKO PYHÄLÄ

KANNEN KUVA: Bergshauptman Gustaf Sebastian Tham ja Sophia Tham synt. Sovelius, kuva saatu Franciska Sundholmilta, (Kuvan alustana kopio Henrik Soveliuksen testamentista)

TAKAKANSI: Heikun konttori pihalta katsottuna.

"Jotailan Jutut" ruotsin- ja englanninkielisenä, nimillä "Jotaila Släktbulletin" ja

"Jotaila Family Bulletin" julkaistaan sähköisessä muodossa sukuyhdistyksemme nettisivuilla osoitteessa: <http://sovio-sovelius.com/2016/jotailan-jutut-in-english/>

Toimitukselta

Toimitus on saanut palautetta Jotailan Jutuista sekä paperi- että digitaalisen lehden lukijoilta. Viimekesäisessä sukkokokouksessa Raahessa pyysimme kyselylomakkeella mielipiteitä lehdestä. Vastausten mukaan netissä kolmikielisenä ilmestynvä versio on jo monelle tuttu ja reilu puolet vastanneista oli löytänyt sivut ja toinen puoli ei ollut vielä sivuja etsinyt. Tämän selittää se että suurin osa osallistujista oli Suomesta ja lukee paperilehteä tai nettilehteä suomeksi. Lehden sisältöön oltiin valtaosin tyytyväisiä. Artikkelit suvun tapahtumista ennen ja nyt, sukulaisten ja tulokkaiden esittelyt, henkilöhaastattelut ja matkakertomukset kiinnostivat eniten. Lehden koko ja taitto koettiin hyväksi. Osa kaipasi enemmän huumoria, osa perinnetietoa, osa totesi ”hyvä näin” Yli puolet vastaajista kannatti paperilehden säilyttämistä nettiversiön rinnalla. Useilla oli jutunaiheita, mutta ne taitavat olla vielä työn alla.

Suvun ulkopuoleltakin on tullut tiedusteluja ilmeisesti Jotailan nettilehden ansiosta.

Kysyjä on kiinnostanut erityisesti Jotailan Jutuissa julkaistu vanha kuvamateriaali.

Raahen Pursiseuran 125v. historiikin kirjoittajat ovat pyytäneet tulipalossa tuhoutuneiden arkistojen takia vanhoja valokuvia purjehdus-kiipailuista sekä purjeveneistä. Hyvää kuvaa ”Pohjolan sarvesta”, Raahen Purjehdusyhdistyksen ja Oulun Purjehdusseuran kiertopalkinnosta ei tahtonut löytyä. Sarven oli lopullisesti v.1914 voittanut Jarl Sovio kutterillaan Aino. Sitä etsittiin ja Eero Sovelius-Soviokin, joka oli äitinsä perikunnan puolesta lahjoittanut sarven Raahen museolle, kirjoitti kesäkuussa 2014: ”Harmillista etten ottanut kuvaa maljasta ennen kuin luovutimme sen museoon. Museolla on tapahtunut paljon vuoden sisällä, joten ymmärrän hyvin heidän vaikeutensa löytää malja kuvasta varten. Jos selviän Raahen kesän aikana, koetan löytää sen kaikesta huolimatta”. Eero kuoli ennen kesää. Syksyllä 2016 käynnistimme uudestaan pursiseuran Risto Kärnän kanssa yhteisetsinnän. Totesimme, että jos sarvi on museon varastossa se löytynee museon rekisteristä numerolla ja ehkä kuvallakin. Viestistä lähti museolle kopio. Välittömästi tuli museonjohtaja Eija Turuselta viesti ja sarvesta komea kuva, arkistonumero ja henkilön nimi, joka auttaa hakemaan sarven esille.

Ruotsalainen 1800-luvun merenkulun historioitsija Håkan Nihlman pyysi laivanvarustajaperheen julkaisuun Jotaila nro 21 kansikuvaa

Bolina-laivasta. Bolina-laiva oli myyty Raahesta ja löytyi Bergman-Olsson-suvun laivarekisteristä. Välitimme pyynnön laivataulun omistaja Tor Heleniukselle. Hän otti Nihlmanille uuden kuvan. Nihlmanilla oli Härnösandin merenkulun historia työn alla ja lähetimme tiedot Bolinan rakennuttajasta ja omistajasta Zachris Franzénista, joka oli yksi Härnösandin piispan F.M.Franzenin veljistä.

Paikallishistorioitsija Kirsti Vähäkangas on saanut aineistoa Raahe-sarjaansa Paul Sovion arkistoista sekä Jotailan Jutuista.

Jokainen teistä on tervetullut kirjoittamaan juttuja ja muutenkin talkoisiin mukaan.

Muistitiedon tallentaminen on tärkeää. Haastatelkaa vanhoja sukulaisia! Niin tekivät äskettäin Riitta ja Erkki Harala vieraillessaan Erkin edesmenneen äidin lottaystävän, Isabella Penttillän s. Ramsay (98v.) luona, äidin rintamakuviu sisältävä albumi mukanaan. Tästä enemmän seuraavassa lehdessä.

Huom! Meillä on nyt A.M. Myhrbergin hautamuistomerkin korjausprojekti, josta tietoja sivulla 14

Onnea Raahen Pursiseuralle

Hallituksen uudet jäsenet

Viime kesänä sukkokokouksessa valittiin hallitukseen uusiksi jäseniksi Susanna Sovio-Veikkolainen ja Erkki Harala.

Hallituksessa jatkoivat Outi Tasala ja Olli Nylander. Sami Sovio halusi työkiireidensä vuoksi

vapautuksen hallitustoimistaan. Kiitokset Samille rahastonhoitajan työstä ja hallituskaudesta.

Hallituksen varajäseniksi valittiin Eva Lindblad jatkamaan ja uutena Maarit Sovio.

Rahastonhoitaja

Susanna Sovio-Veikkolainen (T233c)

Olen 25-vuotias ahkera 3-vuotiaan Aurora-tytön äiti. Asun puolisoni Miikan ja tyttäreni kanssa suvun juurilla Raahessa.

Kuulun Fredrik Soveliuksen ja Johanna Margaretha Franzenin sukuhaaraan. Heidän poikansa Fredrik Oskar Sovelius on isäni isoisoisä.

Valmistuin merkonomiksi Raahen Porvari- ja Kauppakoulusta 2011, lasten ja nuorten erityisohjaajaksi 2013 ja lähihoitajaksi nyt huhti-

kuussa 2016.

Työ- ja elämäkokemusta olen kerryttänyt työskennellessäni Prismassa asiakaspalvelijana ja pankkivirkailijana sekä tämän lisäksi yksityisessä lastensuojelulaitoksessa ohjaajana tehden myös tukihenkilötoimintaa mielenterveys- ja päihdenuorille. Tällä hetkellä työskentelen Raahen aluesairaalaissa hoitajana. Lisäksi olen syksyllä aloittamassa töiden ohella valmennuskurssia lääketieteellisiin opintoihin.

Harrastuksiini kuuluu tyttäreni kanssa ulkoilu sekä pyöräily. Kesäisin mieheni kanssa nautimme golfista ja talvisin laskettelusta. Kaikkein mieluiten irrottaudun hektisestä arjesta uppoutumalla leikkiin tyttäreni kanssa. Luonto on tärkeä osa arkea koko perheelle.

Järjestö- ja yhdistystoiminta on minulle uutta ja uuden opettelua. Tulen varmasti saamaan hyvän perehdytyksen edelliseltä rahastonhoitajalta, pikkuveljeltäni Sami Soviolta. Odotan innolla tulevaa!

Hallituksen jäsen

Erkki Harala (T279)

Hei, olen Erkki Harala 66v. Ina Haralan (os. Sovio) poika Nurmijärveltä. Äitini Ina Harala oli Ellen ja Bertil Sovion 10. lapsi. Hänen isoisänsä oli Fredrik Oscar Sovio.

Minut valittiin sukuyhdistyksemme hallitukseen viime kesänä sukuyhdistyksen kokouksessa. Olen siitä alkaen ollut mukana Myhrberg-toimikunnassa viemässä hautamuistomerkin kunnostamishanketta eteenpäin. Toiveemme ja tavoitteemme oli saada muistomerkki kuntoon ensi kesäksi. Jos niin ei käy, vankka uskoni kuitenkin on, että hanke toteutuu, niin pitkälle se on jo edennyt.

Vaimoni Riitta ja minä olemme olleet yhdessä

16-vuotiaista asti. Olemme molemmat paljasjalkaisia tamperelaisia. Siellä kävimme molemmat koulua ylioppilaisiksi asti, minkä jälkeen Riitta jatkoi Tampereen, minä Helsingin yliopistossa.

Olemme asuneet viimeiset 20 vuotta Nurmijärvellä. Vaimoni jäi eläkkeelle tilastojohdajan toimestaan

toissa syksynä. Itse olen lopettelemassa perintä- ja lakitoimistoani, jota pyöritin Helsingissä 25 vuotta. Tyttäremme Erika (s. 1986) ja Susanna (s. 1988) ovat lentäneet pesästä jo vuosia sitten. Ensin mainittu asuu Vantaalla ja on koulutukseltaan tradenomi ja viimeksi mainittu asuu Helsingissä ja on lähihoitaja Meilahden sairaalassa.

Perheemme yhteisenä harrastuksena voi mainita matkailun. Aikoinaan olimme aina koko perhe yhdessä matkoilla, useita kertoja isovanhemmatkin mukana. Sitten tytöt ovat itsenäistyneet tässäkin suhteessa, muttei niin, etteikö yhteisiäkin matkoja olisi edelleen eletty. Erika on tätä kirjoittaessa Gran Canarialla ja itse lähdemme helmikuun lopulla Thaimaahan.

Metsästys on ollut harrastukseni pikkupojasta asti. Isäni Alpo Harala vei minut metsään heti, kun kynnelle kykenin ja sai minusta jahtikave-

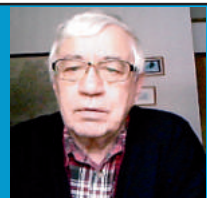
rin 60 vuoden ajaksi. Olin "parhaimmillaan" kolmessa hirviporukassa, viime vuoteen asti yhden porukan jahtipäällikkönä, nyt enää yhdessä sakissa mukana.

Akateemiseen Karjala-Seuraan pääsin jäseneksi vuonna 1999, kun yhdistykseen alettiin ottaa uusia jäseniä. Vuodesta 2001 olen toiminut AKS:n (vuodesta 2002 Akateemisen Karjala-Seuran perinneyhdistys ry) hallituksessa, varainhoitajana. Vuodesta 2005 olen ollut Inkeriläiset ja Karjalaiset Heimoveteraanit ry:n hallituksessa, rahastonhoitajana. Molemissa yhdistyksissä olen erityisesti pyrkinyt huolehtimaan viime sodissamme taistelleiden heimoveteraanien avustamisesta ja muiston vaalimisesta.

Nyt on sitten tullut aika astua myös sukuyhdistyksemme tehtäviin. Kiitän luottamuksesta.

Uutta Sovio-Sovelius-suvusta Internetissä

Pär "Priccen" Helenius (T307)

Kuinka pääsen sukutietokantaan Sovio-Sovelius kotisivulla

Sovio-Sovelius-suvun Kotisivut ovat Internetissä kaikkien nähtävillä osoitteessa **sovio-sovelius.com**. Osa sivuston tiedoista, muun muassa sukutietokanta on kotisivuston suojatulla osiolla, joka on tarkoitettu vain sukuyhdistyksen jäsenille tai erityisestä syystä tietojen käyttöön oikeutetuille. Sinne pääsee vain kirjautumalla käyttäjätunnuksen ja salasanan avulla.

Oletuksena sivusto avautuu käyttöjärjestelmän kielellä (Ajankohtaista Fi, Aktuell Sv, tai Current En).

Valikot

Sivuihin pääsee navigoimaan valikoista sivujen yläosassa ja oikeassa marginaalissa. Valikoiden ero on vain siinä, että ylävalikon alakohdat tulevat näkyviin kun hiiren osoitin viedään niiden kohdalle kun taas sivuvalikossa alakohdat ovat koko ajan näkyvissä. Valikkorakennetta muutetaan tarvittaessa saadun palautteen perusteella. Huomaa, että suojatun

osion – jäsensivujen – otsikot eivät näy valikoissa ennen kuin olet kirjautunut. Jos olet kirjautuneena ja passiivisena kolme tuntia systeemi kirjautuu sinut automaattisesti ulos ja joudut kirjautumaan uudestaan.

Lomakkeet

Kotisivuillamme löytyy nyt kieliversioineen yli 40 lomaketta, joiden avulla pidetään yhteyttä kotisivua hallinnoiviin henkilöihin, sukuyhdistyksen hallitukseen tai yhdistyksen toimikuntiin. Jotkut lomakkeista ovat valmiiksi avoimina, jotkut avautuvat klikkaamalla sivulla olevaa linkkiä. Lomakkeiden alalaidassa on "Robottivahti", joka testaa, oletko ihminen vai robotti. Klikkaamalla "Lähetä", lomakkeen sisältö lähtee etukäteen määrätyle henkilölle.

Jäsenhakemus

Sukutietokantaan ja sukuyhdistyksen sisäisiin dokumentteihin on pääsy vain yhdistyksen jäsenillä.

Jäsenhakemuslomake avautuu klikkaamalla "Liity joukkoon Fi". Lomakkeen kohdassa "Miten olet sukua...." riittää T-numero suku-kirjasta tai muu lyhyt selitys. Tarvittaessa sukuyhdistys pyytää lisätietoja.

Kun hakemus on hyväksytty, tietosi kirjataan jäsenrekisteriin ja saat sähköpostilla tietoa jäsenyydestä ja tilapäisen salasanan jonka joudut muuttamaan itse keksimääsi salasanaan ensimmäisellä kirjautumiskerralla. Sisäänkirjautuminen onnistuu sivujen ylä-osassa ja oikeassa marginaalissa Login-ruudussa. Sisäänkirjautuneena näet oma käyttäjätunnuksesi "Welcome" - toivotuksen jälkeen, mikä on merkki siitä että olet kirjautuneena.

Jos unohdat salasanasasi paina "Lost Passwd" ja täytä ruutu E-postiosoitteellasi. Systeemi lähettää silloin sinulle E-postin, missä on sinisellä tekstillä linkki, jota sinun pitää napsauttaa. Tämän jälkeen avautuu kotisivulla paikka mihin voit keksiä uuden tarpeeksi pitkän salasanan.

Sukutietokanta

"Sukutietokanta Fi"-sivulla kerrotaan sukutietokannasta ja sen sisällöstä. Klikkaamalla "Avaa sukupuu uuteen välilehteen" pääset tarkastelemaan itse tietokannan Kopiota.

Tietokanta, minkä näet on ulostulo itse ohjelmasta, eikä sitä pääse muuttamaan. Muutoksia ja lisäyksiä lähetetään lomakkeen avulla Internettoimikuntaan.

Tietokantanäkymän vasemmassa laidassa olevasta henkilöluettelosta voit etsiä haluamasi henkilön vierittämällä luetteloa.

Voit myös käyttää "pikahakua" napsauttamalla ensin nimiruutua ja sen jälkeen yhtä aikaa tieto-koneen "Ctrl" tangenttia ja "F"-kirjainta. Tällöin aukeaa pieni ikkuna näytön oikeaan yläkulmaan, mihin voit kirjoittaa etsimäsi nimen tai osan siitä. Hakutoiminto värjää kaikki kirjoittamasi merkkijonot keltaiseksi. Voit napsauttaa ruudussa olevaa ylä- tai alahakaa siirtyäkseen edelliseen tai seuraavaan paikkaan josta kirjoittamasi merkkijono löytyy.

Klikkaamalla henkilöä, avaat oikealla näkymän henkilön tietoihin. Tässä näkymässä jokainen sininen teksti on linkki, jonka avulla pääset etenemään toiseen henkilöön tai tietoon.

Jos tarkastelemallasi henkilöllä on esi-isiä tietokannassa, näet myös välilehden "Antavla" (Sukutaulu) (kts ruudun yläreuna). Se näyttää henkilön sukupuun graafisessa muodossa, viisi polvea taaksepäin.

Loppusanat

Toivon, että teemme Sukutietokannasta elävän ja että kaikki, jotka näkevät siinä puutteita, virheitä tai puuttuvaa tietoa raportoivat siitä aktiivisesti minulle. Juuri nyt vain minulla on mahdollisuus ja tietoa (tietääkseni) saattaa ajan tasalle tiedot Min Släkt-ohjelmaan. Toivon, että saan jonkun ottamaan ohjelman haltuunsa ja täyttämään sekä Sukutietokantaa, Kotisivuja ja että Sukutietokannan tulostetta.

Monet meistä muistavat sen suuren työn, jonka Eero Sovelius-Sovio sai aikaan keräämällä ensin uutta tuoretta tietoa ja sitten tekemällä uuden version sukukirjasta. Se oli parin vuoden pituinen projekti.

Nykyään kestää vain n. puoli tuntia viedä muutoksia ohjelmatietokantaan, vartin luoda tulostetta ja tunnin viedä tieto Internetiin ja kytkeä uusi Sukutietokanta tuloste ajankohtaiseen tietokantaan.

Nauttikaa sukutietokannassa surffaamisesta
Toivoo
Pär Helenius

Pär "Priccen" Helenius on vastaanottanut Kunniakirjan. Kuva: Ethel Helenius

SOPHIAN "RAUTAINEN JALANJÄLKI"

-naimakauppa joka laajensi Soveliusten kauppahuoneen sosiaalisia ja taloudellisia verkostoja

Pia Sovio-Pyhälä (T290)

Kihlajaispotretit v. 1829 Sophia Sovelius ja vuoripäällikkö Gustaf Sebastian Tham (T97).

Omistaja: Olli Nylander

Portrettimaalauksen historiaa

Muotokuvien maalauttaminen yleistyi myös porvariston piirissä varallisuuden kasvaessa. Muotokuva-maalareita eli ns. konterfejareita esiintyi 1820-, 1830- ja 1840-luvuilla. Talvisin he maalasivat ateljeissaan mallin mukaan frakkiin ja uniformuihin pukeutuneita herroja ja daameja muodikkaissa leningeissä. Daamien kampauksetkin olivat aivan viimeistä muotia. Kasvojen paikalle maalari jätti tyhjän maalamattoman alueen. Lämpimän vuodenajan koittaessa muotokuvamaalarit matkustivat ympäri maata matkatavaranaan valmiiksi maalattuja maaherroja, piispoja ja everstejä. He pysähtyivät virka-asunnoissa maalamaan muotokuville kasvot ja lisäsivät vaateisiin sopivia yksityiskohtia, kuten kunniamerkkejä, koristeompeleita ja koruja. ” Lähde: M. L. Nordberg (Bell), Varhainen suomalainen muotokuva. Ateneumin museojulkaisu 1–2 (1959)

Avioliittojärjestely 1800-luvun alkupuoliskolla

1800-luvun alkupuoliskolla useiden merkittävien kauppiaiden koko liiketoiminta sai alkunsa onnistuneista avioliittojärjestelyistä.

Sääty-yhteiskunnan avioliittonormien mukaisesti porvarit halusivat mielummin naida omasta tai ylemmästä säädyistä. Kauppiaiden tyttärien alempaan säätyyn avioitumista ei juurikaan tapahtunut vaan heitä naitettiin upseeri- ja virkamiesperheisiin sekä myös pappissäätyyn. Talonpoikien kanssa ei paljon naimakauppoja harjoitettu. Aateliston kanssa järjestettyjä avioliittoja oli harvemmin Pohjanmaalla koska siellä ei ollut juurikaan aatelistoa¹⁾. Soveliukset verkostoituvat Ruotsin aatelistoon, ja sen kautta Suomenkin aatelistoon, sekä kauppaan ja teollisuuteen.

Suomen ja Ruotsin rautakauppa 1800-luvun alussa

Ruotsi-Suomi oli 1700-1800 lukujen vaihteessa yksi Euroopan tärkeimmistä raudan tuottajamaista ja valtakunnan jakautumisenkin jälkeen v. 1809 siteet Ruotsiin olivat elintärkeitä. Pohjanmaan kauppahuoneille puutavara, terva ja piki olivat keskeiset vientitavarat, mutta Raahelle laivanrakennuksesta ja laivoista tuli myös vientiartikkeli. Raahelaisen purjelaivan rakennuskustannuksista oli 1800-luvulla puutavaran osuus keskimäärin 30% ja raudan 26%¹⁾. Suomen ruukeille ja rahtiliikenteelle rauta oli tärkeä ja sitä kulki aluksilla myös painolastina. Rautamalmia ja harkkorautaa tuli Ruotsin puolelta ruukkeihin, koska täällä oli metsiä puuhiileen, jota tarvittiin raudan valmistuksessa kankiraudaksi ym. rautatuotteiksi. Rautakauppa Englantiin oli vilkasta – raudasta valmistettiin mm. maataloustyökaluja ja kettinksiä - joten olimme epäsuorasti tukemassa myös orjataloutta. Napoleonin v. 1806 julistaman mannermaasulun aikana Ruotsi-Suomi pysytteli riippumattomana ja siirtomaatavaroita tuoneet amerikkalaislaivat lastasivat rautaa Göteborgin vapaasatamassa ja purjehtivat pelkällä painolastilla takaisin Atlantin yli²⁾. Ruotsi-Suomen jakautuminen ei lopettanut yhteydenpitoa ja raudan tuotantoa suojattiin erityissopimuksin aina 1850-luvulle saakka vaikka Suomessa järkevästi käyttö lisääntyi. Kauppasuhteet jatkuivat muutenkin maiden myöntäessä toisilleen tulli- ym. etuisuuksia. Erityiskohtelu poistui asteittain ja lakasi v. 1844. Ruotsin kruunu säilyi rinnakkaisvaluuttana ja vasta v. 1843 kruununsetelit oli vaihdettu rupliksi, mutta pohjois-Suomessa kruunu oli käytössä pitempään³⁾.

Lähteet

¹⁾ Jari Ojala, Tehokasta liiketoimintaa Pohjanmaan pikkukaupungeissa. Purjemerenkulun kannattavuus ja tuottavuus 1700-1800-luvulla. *Biblioteca Historica* 40, 1999, s. 96

²⁾ Leos Müller, Consuls, Corsairs, and Commerce. The Swedish Consular Service and Long-distance Shipping, 1720–1815 *Studia Historica Upsaliensia* 213, 2004, s. 228

³⁾ Max Engman, Ett långt farväl. Finland mellan Sverige och Ryssland efter 1809. (2009) ss. 147-152

Fredrik Mattson Sovelius (T 93) löysi tyttärelleen Sophialle aatelismiehen Ruotsista

Gustaf Sebastian Tham kuului aateliseen Forsvikin ruukin omistajasukuun. Hän oli suorittanut Uppsalassa kansliatutkinnon, lakitutkinnon ja vuoritutkinnon, sekä toiminut vuorikollegion auskultanttina ja notaarina. Hän oli kihlautessaan "geschworne" ja vuorimestari Upplandin ja Gävleborgin läänissä. Kukahen oli toiminut naimakaupassa "välittäjänä"?

Ehkä Sophian Raahessa syntyneet serkut? Niin Johan Myrberg että Hedvigin Myrbergin mies, Henrik Ramsay, olivat suorittaneet samoja tutkintoja ja molemmat olivat vuorikollegion auskultantteja, kun Gustaf Tham oli notaarina. Mutta todennäköisesti sekä Sophian isää, että hänen laivanvarustukseen, sekä ruukki- ja kaivostointaan (mm. Fiskarsin ruukki) siirtynyttä nuoruudenystävänsä, **Johan Jakob Julinia**²⁾, verkostoituminen Thamin-sukuun saattoi houkuttella? Gustaf Sebastianin isä Wolter Tham oli nimittäin Forsvikin ruukin patruuna, sekä mukana johtamassa rakenteilla olevaa Göta-kanavan hanketta. Kanava tulisi valmistuttuaan mullistamaan rahtiliikennettä, sillä se lyhentäisi puutavaran ja raudan ym. rahdin kuljetusreittiä (proomuissa) Itämereltä Ruotsin halki Göteborgin vapaasatamaan ja sieltä laivoissa maailmalle. Näin välttyttäisiin Tanskan keräämistä Juutinrauman tullimaksuista.

Sophia muuttaa Ruotsiin

Jo ennen häitä sulhanen anoi tullivapautta morsiammensa muuttokuormalle.

(Käännös:) "Valtioneuvoston pöytäkirja vuodelta 1829: Vuorimestari G Thamin nöyrin anomus joko Geflen tai muuhun ruotsin satamaan tänä kesänä mahdollisesti lähtevään meritse toimitettavaan lähetykseen saada mukaan tullittomasti Raahesta hakijan tulevalle vaimolle kuluvia muuttotavaroita, eli: 40 paria lakanoita, 28 paria tyynynpäällisiä, 24 kpl Pöytäliinoja, 12 tusinaa lautasliinoja, 12 tusinaa pyyhkeitä, peitot, sänkyvaatteita 6 sänkyyn, isompi porsliiniastiasto kokonainen samanlainen teeastiasto, 3 teetarjotinta, 4 kpl Kristallimaljoja, erilaisia pöytähopeita, 3 tusinaa pöytäveitsiä, 80 kyynärää mattoja, vaatekaappi, vetokirstu, yksi Rouvasväen piironki"^{3 a)}

Häiden jälkeen pariskunta muutti ensin Gästriklandiin, Övansjöön, jossa kaksi ensimmäistä lasta, Emmy ja Augusta, syntyivät, mutta jo v. 1833 Gustaf sai vuorimestarinimityksen Stora Kopparbergetin Faluniin ja perheen kodiksi tuli kaivospäällikön virka-asunto, Samuelsdalin kartano. Sophia synnytti 11 lasta 3 poikaa ja 6 tyttöä, sekä 2 lasta, jotka kuolivat

pieninä. Erityisesti kuningas Kaarle XIV Johanin vierailu Falunissa oli tapahtuma, josta perheessä kerrottiin monen sukupolven jälkeen^{3b)}

Gustaf Sebastian Tham oli viimeinen Falunin Kopparbergetin "bergshauptman". V. 1851 hän irtisanoutui, kun Ruotsin kaivoshallinto uudelleenorganisoitiin ja kaivos- ja rautateollisuudessa tapahtui tuotantoprosessien modernisointi. Hän toimi muutaman vuoden Falunin vuorikoulun rehtorina, mutta perhe muutti pian Uppsalaan, jossa asui vuoteen 1867. V. 1855 Gustaf Tham nimitettiin rahapajan rahamestariksi ja säilytti tämän virkanimikkeen kuolemaansa saakka. Gustaf Sebastian Tham kuoli v. 1876 Tukholmassa. Viimeiset vuotensa Sophia asui tyttärensä Augustan kotona Kuylenstiernan kartanossa Sperlingholmissa, Hallandissa, ja kuoli v. 1880.

Sophian lapset jatkavat verkostoitumista aateliin ja metalliteollisuuteen.

Kahdella Sofian ja Gustaf Sebastianin pojalla oli merkittävät työurat kaivos- ja metalliteollisuudessa: **Vollrath Tham** (T 101) aloitti Suomessa Taalintehtaan ruukilla harjoittelijana, kävi Falunin vuorikoulun ja toimi aluksi insinöörinä Husån kuparitehtaalla, sekä vv. 1867–1871 sen johtajana, sekä tämän jälkeen Ramsbergin ja Grängesbergin kaivosten johtajana, sekä Luossavaara-Kiirunavaara Oy:n johtajana, ja Gällivaaran kaivoksen johdossa vv. 1897–1908. Hän oli jäsenenä myös useissa Ruotsin hallituksen kaivosalan elimissä.

Wilhelm Tham (T121) toimi yliopistolta valmistuttuaan tykistöopistossa Mariebergissä, sekä harjoitteli Taalintehtaan ruukilla Suomessa ja useilla ulkomaisilla telakoilla ja konepajoilla, etenkin Englannissa. Vv 1870-74 hän toimi insinöörinä Motala verkstadissa ja siirtyi sieltä Ankarsrumin ruukin isännöitsijäksi. Vuosina 1876-1911 Hän oli asetehtas Husqvarnan vapenfabriks AB:n pääjohtaja ja johtokunnan puheenjohtaja. Wilhelm Thamia voidaan pitää merkittävänä rauta- ja metalliteollisuuden uudistajana Ruotsin teollisessa vallankumouksessa. Hänen aikana Husqvarnan asema Ruotsin johtavana asetehtaana, sekä metalliteollisuuden laitoksena vakautui. Siellä valmistettiin myös metsästysaseita, liesiä, kamiinoita, ompelukoneita ja pyöriä.

Wilhelm oli Ruotsin tiedeakatemian jäsen. Hänen kolmikerroksinen v. 1896 rakennettu englantilaista metsästyslinnaa jäljittelevä virka-asuntonsa Husqvarnassa on nykyään suojelukohde ja konferenssikeskus ja v. 1911 rakennettu Göta-kanavan matkustaja-alus

Teollisuusjohtaja Wilhelm Tham (T121)

Wilhelm Tham on tänä päivänä turistien kanavaristeilyaluksena⁴⁾.

Wilhelm Göransson (T100), Wilhen Thamin sisaren Ulrikan poika, nimitettiin v. 1898 Husqvarnan asetehtaan kamreeriksi ja hän toimi Husqvarnan Stensholms Fabrik Ab:n johtajana. Enonsa Wilhelm Thamin kuoltua v. 1911, Wilhelm Göransson jatkoi yhdessä tämän pojan, **Gustaf Thamin** (T122), kanssa Husqvarnan yhtiön johdossa. Wilhelmille kuului taloushallinto vv. 1911-37.

Sofian nuorin poika, tilanomistaja **Fredrik August Sebastian Tham** (T127) aloitti merikapteenina ja purjehti vv. 1873-76 raahelaisilla laivoilla ja oli sen jälkeen asemapäällikkönä etelä-Ruotsissa. Hän avioitui sisarensa Augustan miehen Carl Kuylenstiernan ensimmäisestä avioliitosta syntyneen tyttären kanssa ja siirtyi Halmstadin lähellä sijaitsevan Kuylenstiernan suvun Susegårdin kartanon patruunaksi. Vaimon kuoltua hän avioitui tämän sisaren kanssa. Sebastian piti tiiviisti yhteyksiä äitinsä sukuun Raahessa, ja toimi myöhemmin sukuhaaransa "yhdysmiehenä" enonsa Henrik Soveliuksen perustamaan Soveliuksen Apurahastosäätiöön.

HUOM! Sofian Kaikki kolme poikaa olivat edustajia Ruotsin valtiopäivien ensimmäisessä kamarissa.

Sophian tyttäret

Augusta (T134) ja **Rosa Tham** (T143) avioituivat aateliseen **Kuylenstierna**-sukuun, joka omisti kartanoita Hallandin läänissä. Suvussa

oli useita upseereita. **Ulrika Göranssonin** (T100) ja Italiaan muuttaneen **Hedvig Nicatin** (T99) aviomiehet olivat opettajia. Sofian naimaton tytär **Eva Tham** kuoli ja häneltä jäi puolivuotias tytär Maria, jonka ystäväperhe Magnet adoptoi. Sophia ja useat hänen lapsistaan, kuten Jotaila nro 21 esitelty Hedvig-tytär, olivat saaneet vaikutteita Uppsalassa 1850-luvulla vallinneesta evankelisesta herätysliikkeestä. Myös teollisuusjohtaja Wilhelm piti Husqvarnassa työväestölle pyhäkoulua ja avusti heitä perustamalla lapsille koulun ja rakennuttamalla työläistenasuntoja.

Emmy-tyttären (T98) kautta suku verkostoituu Suomen rautateollisuuteen ja Ramsay aatelissukuun

Vanhimman tyttären Emmyn häitä vietettiin Samueldalissa v. 1851. Sopiva aviomies oli löytynyt kun Suomesta kotoisin oleva Taalintehtaan ruukin patruunan poika Wolter Ramsay (T98) opiskeli Falunin vuorikoulussa. Pariskunta muutti Taalintehtaalle, jossa ruukin omistajuus siirtyi Wolterille. Sophia perheineen vieraili jo kesällä 1852 Emmyn luona ja kävi sieltä käsin miehensä ja kolmen vanhimman lapsensa kanssa "hevoskärryillä" vierailulla Raahessa. Olisivatko menneet paitsi tervehtimään Sophian äitiä myös naimattoman setän-

*Emmy Ramsay
född Tham
den 7 Augusti 1920.*

Emmy Ramsay, s. Tham (T98) 90-vuotispäivänään
Isabella Penttilä, s. Ramsayn arkisto

sä, Johan Soveliuksen (T64) hautajaisiin. Setähän kuoli samana kesänä heinäkuussa. Sukulaisiin pidettiin siis yhteyttä. Emmyn nuorimmat sisarukset, Sebastian ja Hedvig viettivät kesäkuukausia Taalintehtaalla ja Emmy perheineen vieraili vanhempiensa kodissa Uppsalassa ja Tukholmassa. Perheen äitinsä nimen saanut Emmy-tytär kävi tätinsä Hedvigin tyttökoulua Tukholmassa⁵⁾ Taalintehtaalla kävi paljon vieraita, mm. Emmyn serkku, Karl Hårdh (T95), joka oli Sofian sisaren, Emilia Hårdhin s. Sovelius poika. Karl tuli vierailulle seurueen kanssa, johon kuului myös taidemaalari Albert Edelfelt. Kirjeessään 19.6.1871 äidilleen Alexandralle Edelfelt kertoo hauskesti vierailusta ja Ramsayn perheestä, mm. että seurueen oppaina toimineet Suomessa syntyneet Ramsayn tyttäret puhuvat ruotsinruotsia⁶⁾.

Rautateollisuuden tullietujen vähetessä ja lopulta poistuessa Suomen ruukkien toiminta vaikeutui ja Taalintehtaan ruukin tuotanto joutui kriisiin. Malmi oli pääasiassa tullut ruukille Ruotsista, Utön kaivoksesta ja siitä valmistetut kankirauta ja rautatuotteet viety Ruotsiin tai Baltian maihin ja sieltä edelleen vientiin. Lopetusyys, joka johti Wolter Ramsayn konkursiin v. 1861, tuli kun hänen perustamasta valssaamosta valmistuneita ensimmäisiä rautalasteja kuljettanut Job-niminen alus haaksirikkoutui Viron rannikolla, eikä rautalastia onnistuttu nostamaan merestä. Lisäksi rautateollisuus joutui 1860-luvulla maailmanmarkkinoilla kriisiin, ja Suomessa tapahtunut rahauudistus v. 1865 aiheutti menetyksiä ruukkien omistajille ja monet joutuivat myymään ruukkinsa. Myytyään ruukkinsa Wolter jäi vielä muutamaksi vuodeksi Dragsfjärdiin ruukinhoidajaksi. Muutettuaan Helsinkiin hän osti v. 1882 Kellokosken tehtaan Tuusulassa, sekä perusti v. 1887 lankarullatehtaan Ab. Tornatorin.

Emmyn pojat jatkoivat perheen perinteitä. **Wolter Ramsay** osti ensin Högforsin ruukin ja toimi sen johtajana vv. 1885-1906. Myöhemmin hän siirtyi Tampereen Pellava- ja Rautateollisuus O.y:n (myöh. Tampella) johtajaksi. Yhtiö valmisti koneita, mm höyryvetureita. Veli **Wilhelm Ramsay** osallistui vv. 1887-1914 seitsemään geologiseen retkikuntaan Kuolan niemimaalle. Hän löysi kivilajin, joka sai nimeksi "Ramsayitti". Vuodet 1899-1928 hän toimi geologian ja minearologian professorina Helsingin yliopistossa.

Thamin ja Ramsayn perheiden suhteet äiti Sophian sukuun Raahessa

Koska naisella ei vielä ollut perintöoikeutta berghauptman Tham oli vaimonsa Sofian "lailli-

nen holhoojan” ja niin hänen nimensä esiintyy useiden Soveliusten testamenttien perijöiden joukossa (Sophian isän lisäksi setä, Johan Sovelius k.1852 ja Sophian äiti Catharina Sovelius, s. Frieman k. 1855, Sophian veli Henrik Sovelius k.2004 testamenttasivat Sofian perheelle). Soveliusten kauppahuone menestyi ja kasvoi niin kauan kuin purjelaivat olivat rahtiliikenteessä. Mielenkiintoista on, että Sophian veljistä Henrik ”Heikku” Sovelius, joka rikastui eniten, on Raahessa ja siellä asuvien sukulaisten piirissä saanut kitsaan vanhanpojan maineen. Häntä raahelaiset muistavat päivittäisestä kävelylenkistä kaupungin ympäri, sekä kapteenina, joka soitti kajuutassa fortepianolla sonettia, kun aluksensa ajoi myrskysssä karille, sekä patruunana, joka tarjosi Tukholman taidehuutokaupassa haluamastaan taulusta eniten vaikka Ruotsin kuningas olisi taulun halunnut. Hänet muistetaan myös Raahelle lahjoittamastaan rautatiestä, Sovion apurahasäätiöstä ja Sovion sukuhaudasta. Taloushistoria tuntee Henrik Soveliuksen Raahen rikkaimpina laivanvarustajana, jonka perunkirjoituksen arvo oli Pohjanmaan

Henrik "Heikku" Sovelius (T215)
Tuula Moilasen arkisto

kauppiaiden perunkirjoituksiin verrattuna kaikkien aikojen toiseksi suurin. Prof. Ojalakin huomioi väitöskirjassaan Heikun perunkirjoituksessa luetellut mittavat sijoitukset Ruotsissa, ja viisaasti Heikku sijoitti varoja Ruotsiin sillä hänen kuollessaan lähes 1,3 miljoonaa markkaa oli kiinni ruotsalaisissa arvopapereissa suomalaisten arvopapereiden arvon ollessa 1,7 miljoonaa markkaa⁷⁾. Ruotsissa Heikulla oli arvopapereita mm. rautateollisuudessa ja rautatieyhtiöissä. Suomessa sijoituksia oli paitsi kiinteistöissä myös Högforsin ruukissa ja Tampereen Pellava- ja Rauta-Teollisuus O.y:ssä, sekä Emmyn miehen Wolter Ramsayn perustamassa Tornatorissa.

"Morbror Heikku" piti tiivistä yhteyttä sisarensa Sophiaan, tämän lapsiin sekä varsinkin tämän tyttäreeseen Emmy Ramsayhin ja tämän lapsiin. Hän tuki taloudellisesti Emmyn miestä Wolteria konkurssin jälkeen, sekä perheen lapsia, etenkin poikien koulutusta. Sophian nuorin poika "Sebastian" Tham, oli entisenä raahelaislaivojen kapteenina sopiva yhteyshenkilö Henrikin perustamaan Soveliuksen Apurahastossäätioon. Hän kävi kirjeenvaihtoa säätiön kanssa kuolemaansa asti v. 1923. Heikun kuoleman jälkeen hän oli kirjeenvaihdossa Bertil Sovion kanssa ja anoi vähävaraiselle Italiassa asuvalle sisarelleen Hedvigille ja naimattomalle sisarentyttäreelleen Märtaalle apurahastosta avustuksia. Sebastian hoiti myös Hedvigin pankkiasioita ja kirjeissään sisarelle hän ilmoittaa tämän osinkotuloista Ruotsissa että Suomessa⁸⁾. Soveliuksen Raahen kesähuvila "Jotailan" vieraskirjassa on v. 1898 nimikirjoitus 'Maria Tham'. Kerrotaan Sofian tyttären Evan naimattoman tyttären Marian käyttäneen ajoitain sekä äidinäitinsä äidin sukunimeä Frieman että äidin sukunimeä Tham, vaikka hänen kasvattivanhempiensa sukunimi oli Magnet⁹⁾. Henrik oli todennäköisesti tukenut Raahen vierailulle tullutta Mariaa, koska äiti Evakin oli ollut Henrikille läheinen. Heikun pesäselvittäjänä, sekä testamentin todistajina olivat Emmyn poika August Ramsay, sekä Raahessa veljen Fredrikin pojanpoika Bertil Sovelius (Sovio), jolle lankesi vastuu Sovion apurahasäätiöstä. Henrik Soveliuksen testamentissa on lueteltu Sofian lapset ja lapsenlapset perillisinä. August Ramsay, joka oli Heikun taloudellinen neuvonantaja, peri varsinaisen perintöosuutensa lisäksi 175,000 markkaa, ja testamentissa on lisäksi Augustin kohdalla merkintä: "perustuu suulliseen sopimukseen, johon toisten ei tule puuttua"¹⁰⁾.

Vaikka raahelaiset ovat kirjoitelleet Heikun rikkaudesta ja kitsaudesta, hän oli myös avokätinen. Koska hänellä ei ollut omaa perhettä niin

tavallaan hänen siskostaan ja siskon lapsista tuli hänen perheensä. Sellainen maine hänellä on Emmy Ramsayn perheen jälkeläisten keskuudessa. Ramsayt muistavat Heikun rikkaana sukulaisena, ja tänäkin päivänä elää Emmy Ramsayn jälkeläisiä, jotka lapsuudessaan etsivät Espoon kartanon navetan vintiltä "Heikun kirstua", jonka piti olla täynnä kultarahoja. Ei sitä kuulemma kukaan ole löytänyt.

Heikku veti ja maksoi kiskot Lapin (nyk. Tuomiojan) asemalta Raahen v. 1897. Ajankohdan tekee mielenkiintoiseksi August Ramsayn jäsenyys valtion rautatiekomiteassa samana vuonna. Symboliarvoa lisää tieto että tämä rautatie edelleen, vaikka luonnollisesti uusittuna, palvelee Ruotsin omistamaa rautateollisuutta, eli Raahen Rautaruukin nykyistä omistajaa Sveriges StålAktiebolag -SSAB:tä. Tämän jutun kirjoittajasta olisi tietysti mukavaa jos kiskot palvelisivat myös henkilöliikennettä - ainakin kesäaikana.

Lähteitä:

Eero Sovelius-Sovio: Sovio-Sovelius suku+matrilineari, 2009; Helsingin ja Uppsalan yliopistojen matriculat; Ruotsin ja Suomen aateliskalenterit. Sekä:

1) Jari Ojala, Tehokasta liiketoimintaa Pohjanmaan pikkukaupungeissa. Purjemerenkulun kannattavuus ja tuottavuus 1700-1800-luvulla. Biblioteca Historica 40, 1999, ss. 286, 289 ja 250.

2) Arno Forsius, John (Johan) Jacob von Julin (1787-1853) <http://www.saunalahti.fi/arnoldus/julin-jun.html> ja <http://www.vallon.se/wiki/index.php?title=Forsvik>

3) Isabella Penttilän, s.. Ramsay, yksityisarkisto a) Morsiamen muuttokuormaa koskeva Tullivapausanomus, ja b) Emmy Ramsayn kirje ja kiitoskortti Ruotsin kuninkaalle elok. 1925, jossa hän 90-vuotispäivänään kuvailee miten hän pikkutyttönä näki kuningas Kaarle XIV Johanin kättelevän isäänsä Falunissa, v. 1835 tai 1836, kaivostyömiesten seistessä asennossa kaivossoihduin, huutaen käskystä "Lefve Konungen" ja heti sen jälkeen piirsivät ilmaan tulikirjaimin Carl XVI Johan.

4) <http://blog.zaramis.se/2010/08/16/tham-och-tamm-fran-ostindiska-till-jarnbruk-och-gods/>

<http://www.jnytt.se/article/wilhelm-thamm-mannen-bakom-huskvarna>

<http://www.slottsvillan.se/>

5) Sofia Stenbäck: Idyll och Drama. Anteckningar och brev samlade av Greta Dahlström. Ekenäs 1967 ss. 33-34, 37. Emmyn tytär Sofia muistelee mitä hänelle kerrottiin raahelaisesta isoäidistään Sofiasta." Luonteeltaan iloinen, käytännöllinen ja aktiivinen isoäiti huolehti tyttäriensä kanssa kodista ja sen viihtyvyydestä". Perheessä tehtiin paljon käsitöitä ja samalla joku perheestä luki ääneen kirjoja. Isoäiti Sofia oli itse kiinnostunut eteenkin uusista teknisistä keksin-

nöistä aina kun sellaisista tuli tietoja. Kun tytär Eva tuli raskaaksi Thamin perhe muutti elokuussa v. 1867 Upsalasta Tukholmaan. Perheen selityksen mukaan Eva oli saanut uskonnollisen herätyksen Uppsalassa ja sairastui kun hän lavantautiepidemian aikana kävi avustamassa köyhiä perheitä Tukholmassa.

6) Albert Edelfelts brev till modern Alexandra den 19 Juni 1871, Albert Edelfelts brevsamling utg. SLS, 2016. <http://edelfelt.sls.fi/>

7) Ojala ss.113, 286

8) K A Ramsay-suku Sebastianin kirjeet Emmylle, 22.3 och 27.3.1922

9) <http://forum.genealogi.se/index.php?sök> Maria Friesman Tham Magnet år 2009

10) OMA, RRA, Henrik Soveliuksen perunkirjoitus ja testamentti.

PS. Lukijaa saattaa kiinnostaa Hans Lindqvistin kertomukset Jotailan nro 17 ja nro 18 Fredrikin Soveliuksen perinnöstä ja sijoituksista. Soveliusten veljesten Fredrikin ja Henrikin pesänselvittäjät, Arthur Lagerlöf ja August Ramsay tunsivat toisensa. He kirjoittautuivat samana vuonna Helsingin yliopistoon, ja valmistuivat samana vuonna maistereiksi. Puoluetaustaltaan Lagerlöf oli vanha-suomalainen, ja myöhemmin hän oli Suomalaisen Puolueen ja lopulta Kansallisen Kokoomuksen kansanedustaja ja pankkivaliokunnan jäsen. August Ramsay oli RKP:n kansanedustaja, sekä myöhemmin myös valtionvarainministeri. (Helsingin yliopiston matrikkeli nro 20054 ja nro 20073).

Tule mukaan entisöimään August Maximilian Myhrbergin hautamuistomerkkiä

Vuonna 2017, kun itsenäinen Suomi viettää 100-vuotisjuhliaan on sukulaisemme August Maximilian Myhrbergin (T56) kuolemasta kulu-
nut 150 vuotta sekä syntymästä 220 vuotta. August Maximilian oli 12 vuotias kun Ruotsi-Suomen valtakunta jakautui Suomen sodan jälkeen v. 1809. Ruotsalaissyntyisen isänsä Oulun tullipäällikkö, kapteeni Anders Myhrbergin perheelle annettiin määräaika poistua Suomesta ja tämän 15 vuotiaan pojan oli v. 1812 jätettävä sukunsa ja kotinsa, sekä Raahe ja Oulu. Poika oli jo kokenut kotinsa valloituksen ja tällainen tuossa iässä herätti hänessä taistelunhalua vapauden puolesta. Myöhemmin opiskeluaikana hän tutustui kansallismielisiin suomalaisiin, joukossa mm. Arwidsson, Snellman, Runeberg. Synnyinmaataan Suomea hän kaipasi ja suomalainen hän oli koko elämänsä, mutta kotiin hänellä ei ollut paluuta ja siksi hän lähti taistelemaan Espanjan, Kreikan ja Puolan kansojen puolesta.

August Maximilianin askeettinen ja rankka elämä päättyi 70-vuotiaana Tukholmassa v. 1867 ja hänet haudattiin sotilaallisina menoin St Johanneksen kirkkomaalle, Brunkebergin harjulle. Hänellä ei ollut omaa perhettä, mutta ystävät pystytti-

vät myöhemmin hautamuistomerkkin jonka ki-
ven ruotsinkielinen teksti on suomennettuna :

"Urheana, ylevämielisenä, uhrautuvana hän omisti sankarivoimansa vapauden asialle, sydämensä ihmiskunnan menestykselle ja sielunsa sille Herralle, jonka rauhaan hän on päässyt. Kreikka, Puola, Espanja ovat hänen sankaruutensa todistajia."

Sukuyhdistys Sovio-Sovelius vieraili Johanneksen kirkkomaan puistossa ja totesi että hautapatsas, joka sijaitsee kenraali Döbelnin haudan takana, on pahasti tarveltynyt ja kaipaa kunnostusta. Haudalla ei ole "omistajaa", mutta seurakunta on antanut meille erityisluvan kiven kunnostamiseen ilman myöhempiä huoltositoumuksia ja auttanut löytämään korjauksen suorittajan. Tähän mennessä on Myhrberg-tilille kertynyt n. 2/3 tarvittavasta summasta. Olisi hienoa saattaa sukulaisemme muistomerkki kuntoon nyt moninkertaisena juhluvuonna. Pienistä puroista kertyy, sanotaan. Vetoamme kaikkiin sukumme jäseniin osallistumaan tähän projektiin. Lähempiä tietoja saa sukuyhdistykseltä.

August Maximilian Myhrbergin hautamuistomerkki sijaitsee kenraali von Döbelnin haudan takana Johanneksen kirkon hautausmaalla

Kuva: /sv.wikipedia.org/wiki/August_Maximilian_Myhrberg

Pienemmätkin lahjoitukset ovat tervetulleita tilille:

FI9315443000029376 (merkitse vastaanottajaksi Myhrberg ja viitekenttään nimesi)
Sovio-Sovelius sukuyhdistys Myhrberg projekti

Myhrbergin hauta

Sergels Torg

George Pakkala T242 "Kalifornian kirjeenvaihtajamme" lähetti oheisen tekstin, jonka hän oli löytänyt äitinsä Aino Sovion T241 (1905 -1999) jäämistöstä.

Muistelmia nuorimman veljeni Matti Sovion (T280) elämänvaiheista

Paul Sovio T234 (1904 – 2003)

Ellen ja Bertil Sovion perheessä, Raahessa, oli 1920-luvulle ehdittäessä 10 lasta. Sopivan väliajan jälkeen - "tuli yllättäen, Matti maailmaan pyllähtäen", joululahjaksi 17.12.1921.

Nyt meitä oli peräti yksitoista sisarusta. Matti Teodor – tuo pahnanhajainen oli tietysti koko perheen silmäterä, joka ruskeine ihmetelevine silmineen osoittautui heti vilkkaaksi ja kiltiksi miehenaluksi. Panimme erityisesti merkille senkin, että ankarahko isäpappamme, jolta ei ollut liennyt aikaa lähemmin kiintyä keneenkään meistä, löysi PikkuMatista itselleen läheisen kaverin, jota touhukas Mamma-kin koetti kaikin päin varjella. Matti löysi hyviä leikkitovereita ja oli aina valmis pikkuseikkailuihin. Merenrannan läheisyys ja hääriminen sielä paattien ja muitten ihanuuksien parissa kasvatti pojassa verenvettoa mereen, joka oli ominaista silloinkin Raahan pojille.

Keskikoulun ilmapiiri ei poikaa kiinnostanut. Niinpä, kun Siniluodossa **S/S Wisa**, (Vihurin laivoja) sai lastinsa valmiiksi, poika värväytyi luvalla tahi luvatta jungmanniksi tuohon 6000tn. laivaan. Ranskassa hän putosi laivan ruumaan ja tästä tapaturmasta seurasi matka kotiin. Näin päättyi ensimmäinen laivamatka.

Koulu ei enää maistunut ja niin Matti hakeutui töihin ensin "lekamiehenä" ja myöhemmin tehtaaseen "jengasorvarina", tutustuen näin metallimiehen työelämään. Mutta meri veti, kun vedet aukenivat. Silloin oli vuosi 1937.

S/S Polaris tarvitsi jungmannia ja kapteeni pestasi Matin siihen toimeen. Matka tapahtui Helsingistä Antwerpeniin ja sieltä Viipurin kautta takaisin Helsinkiin. Poika halusi isompaan laivaan, Oulusta löytyi **S/S Fidra**, 3.500 tn, johon Matti pääsi puolimatrueiksi. Laiva meni Englantiin ja Kanadaan ja kävi vielä USA:ssa sekä Länsi-Intian saarilla. Eihän puolimatruei tuosta pitkästä matkastaan paljontaan kertonut, mutta haltuuni on joutunut kuva, jossa Matti näkyy hakkaamassa jäätä kultaaltaan jäässä olevalta laivansa etukannelta. Kaipa matka onnistui, koska poika palasi sieltä terveinä Helsinkiin, jossa oli jo Talvisodan tuntua ilmassa.

Matille tarjoutui paikka Hämeenlinnaan, jonne oli sodan varalta Skoha (Suojeluskuntain Kauppa Oy) evakuoitu. Rauhanomainen työskentely ei kiinnostanut nuorta miestä, kun Talvisodan veriset taistelut alkoivat. Amerikastakin alkoi saapua vapaaehtoisia, ja nämä perustivat "suomalaisten Ameriikan Legioonan". Sen toisesta komppaniasta Matti löysi USA:sta saapuneen vanhimman sisarensa Ainon (T241) miehen, Yrjö Pakkalan, joka toimi legioonan toisen komppanian vääpelinä. Hän otti Matin komppaniansa lähetiksi. Matti sai Oulussa koulutusta kivääri- ja konepistoolimieheksi. Tämä osa legioonaa ei kuitenkaan joutunut mukaan varsinaisiin taisteluihin, mutta se osallistui Vainikkalassa, Patalassa, Lauritsalassa ja muualakin linnoitus – ja muihin varustelutoimiin. Talvisota päättyi ja Matti oli jonkin aikaa mukana jäänsärkijä Sammon miehistössä. Sieltä hän siirtyi ruotsalaisen **S/S Signeborgin** mie-

histöön. Alus lähti Petsamosta mm. Pohjois- ja Etelä-Amerikkaan ja kärsi jäävaurioita Grönlannin rannikon läheisyydessä. Kuvaan mahtui myös englantilainen kaappaaja, jonka tarkastuksesta selvittiin. Jouluna 1940 Matti jäi maihin New Yorkissa, jossa hän työskenteli satamassa ja rautateillä, kunnes pestautui matruusiksi erään miljonäärin Firenze-nimiseen huvipurteen. Hienoissa vaatteissa, valkoisissa housuissa ja mustassa puserossa työ tuntui kaikin päin liian ”fiiniltä”, eikä se Mattia tyydyttänyt. Nyt oli vuorossa latvialainen laiva, jonka miehistö koostui 11 kansallisuudesta. Aluksen matkat ulottuivat Santokseen, Rioon, Monzuun ja matkalla sattui sukellusveneenkin aiheuttamia häiriöitä Brasilian rannikolla.

Seuraava matka tapahtui **S/S Caroluksen** matruusina New Yorkista La Gueraan ja takaisin. Myöhemmin laiva joutui sukellusveneen upottamaksi, mutta Matti ehti karata laivasta ennen sitä. 4.000 tonnin **S/S Aneroidilla** tehtiin vain yksi matka Norfolkkiin. Tämänkin laivan kohtalo oli tulla sukellusveneen upottamaksi Afrikan rannikolla, mutta Matti oli jo silloin matkalla kohti kotimaataan **S/S Waalarenilla**, jonka määräsatamina olivat mm. Halifax ja Liverpool, jossa Matti joutui v. 1941 internoiduksi Man-saarelle. (Isle of Man)

Ei liene ollut helppoa asustella vuosikausia internoitujen leireillä, joita piikkilangat tarkasti erottivat muusta maailmasta. Leirit, joissa oli suomalaisten lisäksi mm. saksalaisia ja italialaisia osuivat seuraaville paikkakunnille: Liverpool, Blackpool, Douglas, Ramsey ja Aberdeen. Isännät teettivät vangeillaan metsätöitä heikohkolla muonalla, mutta miehet koettivat parantaa ruokavaliota kasvattamalla ankoja syödäkseen. Kuntoa koitettiin ylläpitää urheilemalla. Kaipa Matin kunto oli kohtalainen, koska hän pärjasi urheilukilpailuissa. Keihäänheitossa tuli I pal-kinto ja kiekossa, kuulassa ja korkeushypyssä Matti saavutti toiseksi parhaat tulokset. Muutenkaan aika ei mennyt aivan hukkaan, sillä hän tutustui leireillä vanhoihin merikapteeneihin, jotka ystävällisesti opastivat häntä merimiestaidoissa ja kehottivat häntä lukemaan laivapäällystöön kelpaavaksi.

Vuoden 1944 loppuvaiheessa Matti vapautui internoinnista ja matkusti Tukholman kautta Turkuun, jonne saapui tammikuun alussa 1945. Turussa hän osallistui rakennustöihin ja suoritti siinä ohessa höyrykoneenkäyttäjän kurssin, saaden pätevyyden Itämeren merenkulkua varten, siellä liikennöivissä laivoissa.

Sitten olikin jo asepalveluksen vuoro. Matruusina hän joutui mm. miinojen raivaukseen Suur-saaren ja Tytärsaaren vaiheille.

Asepalveluksen päätyttyä teki mieli taas meril-

S/S Aneroidis Itämerellä

le. Matti lähti Mäntyluodosta salamatkustajana S/S Innamon kaliboksissa. Hankala, kahdeksan vuorokautta kestänyt salamatkustus päättyi Antwerpeniin, jossa hän sai kirvesmies-matruusin paikan 1.000:n tonnin panamalaisessa **S/S Rositassa**. Tämä matka ulottui Norjaan, Islantiin, Englantiin ja Ranskaan.

Suomeen palattuaan Matti meni Raumalle merikouluun, jossa hän suoritti v.1945 aliperämiestutkinnon. Siellä hän oli myös mukana muutamien sotakorvauskuunareiden rakentamisessa ja niiden luovuttamisessa. Näinä aikoina Matin näköpiiriin ilmaantui herttainen neitonon, lastentarhanopettaja Kyllikki Iljamo. Pian oli kihlaus ja hieman myöhemmin avioliitto solmittu. Mutta Matti oli pian taas merillä, nyt **S/S Figgen III** perämiehenä, sitten II perämiehenä **S/S Careliassa** ja I perämiehenä **S/S Kurikassa**, samoin **S/S Kuortaneessa**.

Raumallakin tapahtui jotain. Esikoinen Olli-Matti näki siellä päivänvalon 1947 ja Heikki syntyi v.1949. Onnellinen isä sai käydä lomillaan siellä ja saipa yliperämiehen tutkintopaperit haltuunsa v.1951. II perämiehenä hän oli **S/S Ingalla**, kun alus Pohjanmerellä, Sheldjoen suussa, upposi yhteentörmäyksessä saattujen vaurioiden takia puolessa tunnissa. Sitten oli vuorossa yliperämiehen vakanssi **S/S Kuortaneessa**, **S/S Kourassa** ja **M/S Vaasassa**.

V.1953 Matti suoritti Raumalla merikapteenin tutkinnon, mutta oli vielä sen jälkeen I perämiehenä **S/S Inkeröis'ssa** ja **M/S Vaasassa**. Sitten seurasi pitkä rivi laivoja, joissa Matti oli päällystötehtävissä: Immo Ragnar, Raimo Ragnar, Ingeröis, Koura, Otto H. ja Vaasa. Suurin niistä oli **M/S Vaasa** (12.000 tonnia). Viimeksi mainitussa laivassa kertyi palvelusaikaa kolme vuotta. ”Merimiehen ystävistä” huomasi v.1956 kirjoituksen, jossa amerikkansuomalainen toimittaja Dick Nivala kertoi moottorimiehenä suorittamastaan pitkästä

merimatkasta **M/S Vaasalla**, jonka komea kuvakin oli lehdessä. Nivala kertoi artikkelissaan, että tuota laivaa kutsuttiin merimiesten kesken "Pahan onnen pilveksi". Silläkin matkalla laivala sattui useita konerikkoja ja ruoririkko oli päättynyt kohtalokkaasti. Laiva oli yhteentörmäysvaarassa, siltä oli hukkunut yksi merimies, jne. "Jos jostakin toisesta laivasta nähdään Vaasa, (kirjoittaa Dick Nivala) uskovat näkijät, että heillekin voi tulla huonoa onnea matkalle. Makea vesi oli loppunut. Siitä sai koko miehistö kärsiä viikon. Panaman kanavalla oli niin lämmin, että kananmunan olisi voinut paistaa laivan kannella". "Mutta oli mukavampakin", sanoo Nivala: "Ensimmäisen perämiehen, Matti Sovion pojat, 8-vuotias Olli ja 6-vuotias Heikki, hänen kaunotarrouvansa sekä konepäällikkö Emil Noposen miellyttävä 'misis' nauttivat uinnista uimaaltaassa, joka oli tehty suuresta, vedenpitävästä purjekankaasta ja lankuista laivan kannelle."

Kyllähän merimiehillä on useinkin vastuksia, mutta Matilta ei kertomuksia saanut irti muuten, kuin "lypsämällä" ja silloinkin hän jätti puhumatta omat vastoinkäymisensä. Pieni esimerkki: Suurella **S/S Kuortaneella** päästiin kerran Suezin kanavalle saakka, mutta kanava oli sotatoimien takia tukossa. Sieltä oli palattava ja kierrettävä koko Afrikka. Siitä tuli kolmen kuukauden lisämatka, kun muuttuneet purkaus- ja lastausajat vaihtoivat satamia, ja niin käytiin Kiinat ja Singaporetkin.

On selvää, että nuoren isän poissaolo rasitti perhettä ja Mattia itseään. Lyhyet kotilomat eivät millään tavalla ainakaan vähentäneet yhdessäolon kaipausta, ne olivat tekijöitä, jotka panivat vakavasti miettimään työpaikkaa lähempänä kotia ja siellä olevaa perhettä. Osin merillä kuullut tiedot suotuisista Kanadan oloista, ja huhut siitä, että meritoimiin tottuneilla olisi hyviä mahdollisuuksia Kanadan suurilla järvillä, olivat kannustimia, jotka johtivat harkintaan ryhtyä siirtolaisiksi. Kanadaan siirtymisestä tuli tosi v.1957.

(Toimituksen kommentit)

Lähetimme **Paul Sovion** kirjoittaman tekstin Matti Soviolle Kanadaan tarkistettavaksi. Näin hyväkuntoinen 95-vuotia 17. joulukuuta 2016 täyttänyt merikarhu vastasi:

" Olin päällikkönä vain Otto H:ssa, muissa laivoissa perämiehenä eri vakansseissa. Matkojen päivämääristä en osaa sanoa, sillä niihin sisältyy satamissa vietetty aika. Pieniä virheitä varmaan löytyy, mutta tässä tärkeimmät".

Matti Sovion perhe on vuoden 1957 jälkeen asunut Kanadassa. Jälkikasvua on jo neljännessä polvessa. Matin vaimo, Rita Kyllikki menehtyi v. 2010. Hänet on haudattu Raaheen. "Kanadan Soviet" esiteltiin Jotailan jutut, numerossa 18.

Lopuksi palaan vielä Matin merimatkoihin, joihin luonnollisesti on sisältynyt kaikenlaista – tapaturmia, tulipaloja, myrskyvaurioita, ym. Olivathan laivatkin tuolloin vanhoja, monet loppuun ajettuja, joista suurin osa purjehti ns. "Villin linjan" matkoilla. Muistissani on muutamia matkoja ja mainitsen tässä vain niiden pituuden. Grimsby – Halifax 29 päivää, tavallisimmin 9 päivää.

Gdynia – Haifong 99 päivää, Hampuri – Columbianjoki 41 päivää. Tietoja näistä matkoista on tippunut minulle vain korteista, joita olen vuosikymmenten varrella koonnut. Laivojen nimiä Matti on kyllä ilmoitellut, mutta kirjeissä hän on puhunut mieluummin muista, kuin itsestään. Silti uskoisin ja tiedänkin, että kirjoittamani vastaa todellisuutta. Matti on töissään ollut ahkera ja rohkea ja hyväluontoisena hän on saavuttanut useimpien työnantajiensä luottamuksen.

Kirjoitelmieni tietoja olen saanut Matin vaimolta Ritalta sekä lukuisista kirjeistä, joita Matti kirjoitti rakkaalle äidilleen, Ellen Soviolle.

Herttoniemessä 30.11.1987
Paukka-veli

Bertil och Ellen Sovio ja heidän yhdestätoista lapsensa Matti.

Teneriffa on Kanarian saarten suurin ja väkirikkain saari, jossa asuu vajaat miljoona asukasta. Sen pääkaupunki Santa Cruz de Tenerife oli pitkään koko saariston pääkaupunki. 1970-luvun loppupuolella Espanja jaettiin 17 autonomiseen itsehallintoalueeseen, joilla kaikilla on oma parlamenttinsa. Kanarian saaret on yksi kyseisistä itsehallintoalueista. Ainoana Espanjan itsehallintoalueista sillä on kaksi pääkaupunkia, Santa Cruz de Tenerife ja Las Palmas de Gran Canaria. Alueella on kaksi provinssia, joista läntisempi on Teneriffan provinssi. Siihen kuuluvat Teneriffan ohella La Palman, La Gomeran ja El Hierron saaret. Provinssien muodostamisen yhteydessä sovittiin, että keskushallintoa edustava maaherra toimii Las Palmasissa, kun taas itsehallintoalueen parlamentin sijaintipaikka on Santa Cruz.

”Hyvän tahdon saaret” suomalaisille tutuksi

Ensimmäisiä suomalaisia, jotka viipyivät Kanarian saarilla pitempään, oli kirjailija ja eläinlääkäri

Ilkka ja Aku-Aku patsas Guimarin Etnologinen puisto, (Tor Heyerdahlin osasto), Teneriffa.
Kuva Mikko Pyhälä, v 2015

Teide

Yrjö Kokko. Hän vieraili saaristossa useiden kausien ajan 1950-luvun alussa ja kirjoitti aikanaan hyvin suosittu matkakuvauksen ”Hyvän tahdon saaret” (WSOY 1953). Erityisen pitkään hän oleskeli Gran Canarialla ja Teneriffalla.

Espoossa lintutalon omistaneen Saga Roosin aviomies oli 1950-luvulla jokilaivan kapteenina Kongo-joella. Pariskunta matkusti Suomesta Kongoon laivalla, joka poikkesi Teneriffalla, joten saari tuli heille tutuksi. Aviomiehen kuoltua Saga Roos päätti muuttaa pysyvästi Teneriffalle ja hankki vuonna 1961 saaren pohjoisrannikolta tontin, jolle hän rakennutti talon. Saga Roos oli ahkera kirjoittaja, joka julkaisi useita teoksia, mm. ”Pioneerina Kanarian saarilla” (Yliopistopaino 1998).

1970-luvun alussa eräs suomalainen rakennusmestari päätti rakennuttaa kerrostalon Teneriffan pääkaupunkiin. Tuuma toteutui ja kaikki 40 asuntoa olivat aluksi suomalaisomistuksessa. Talon nimi on Casa Finlandia. Pääosa huoneistoista on nyttemmin espanjalaisten omistamia, ja talossa asuu enää harvoja suomalaisia.

Nykyään suomalaisasutus on keskittynyt pohjoisen Puerto de la Cruzeihin sekä etelärannikon Los Cristianosiin ja Playa de las Americasiin. Kautta vuoden saarella asuvia suomalaisia on vähän. Sen sijaan talvehtijoita on runsaasti,

Inkeri Tuominen o.s. Sovio Ilkan sisar.

etenkin Puerto de la Cruzissa, jossa joka talvi 600-700 suomalaista viettää useita kuukausia. Muutto etelään alkaa yleensä lokakuussa, jolloin matkatoimistojen talvimatkailukin aloittelee. Huhtikuussa sitten hiljenee. Myös saaren eteläosan lomakohteissa talvehtii lukuisia suomalaisia.

Puerto de la Cruzissa on useita suomalaisten omistamia ravintoloita ja baareja. Monenlaista muutakin toimintaa löytyy. Vuodesta 1978 on toiminut Suomi-kerho, jolla on toimisto, kokoon-
tustumistilat sekä erilaista harrastustoimintaa. Suo-

Minna Olli, o.s. Tuominen ja Veikko Olli

menkielisiä kirjoja on saatavilla useissa paikoissa. Suomalaisia yrittäjiä on eri aloilta, kuten hierojia ja parturikampaajia. Talvikaudella on tarjolla patikointia sekä kanarialaiseen keittiön antimiihin tutustumista, tulkkauspalvelua, vuokra-asuntojen välitystä yms.

Teneriffalla toimii suomalainen seurakunta, jolla on kaksi "talvipappia". Toinen toimii Puerto de la Cruzissa, toinen Playa de las Americasissa. Suomalainen kanttori palvelee molemmissa kohteissa. Jumalanpalveluksia pidetään loka-huhtikuun välisenä aikana kerran viikossa.

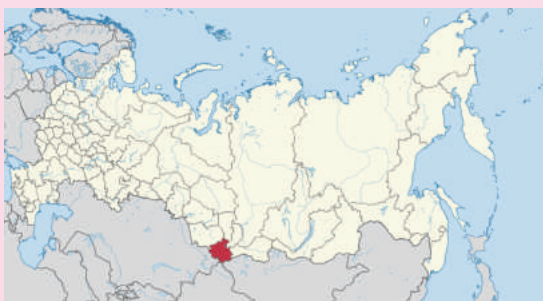
Sukulaisia Teneriffan lämmössä.

Vierailin ensimmäisen kerran Teneriffalla talvella 1970. Myöhemmin kiinnostuksen kohteiksi tulivat Kreikan ja Italian saaret, kunnes eläkeiän lähestyessä tuli mieleen talven vietto lämpimämmässä oloissa. Asunto Teneriffalta löytyi 1990 ja siitä pitäen olenkin viettänyt kaikki talvet saarella. Asuntoni sijaitsee pääkaupungissa Santa Cruzissa. Ilokseni on sukulaisvieraita talvisin käynyt, erityisen mieluinen vieras oli sisareni Inkeri, joka 2000 - luvun alusta lähtien vietti kylmimmät talvikuukaudet Puerto de la Cruzissa kuolemaansa saakka v.2013. Tytär Minna aviomiehineen asuu kaupungissa kautta vuoden. Myöskin veljeni Eero vietti useina talvi-
na kylmimmän ajan Teneriffalla.

Seikkailu Keski-Aasiassa

Aili (T292) ja Minna (T291) Pyhälä.

Miten olisimme voineet kieltäytyä ainutlaatuisesta mahdollisuudesta matkustaa Altain ja Tuvan tasavaltoihin, matkasta joka veisi meidät Lounais-Tuvan kaukaisimmille vuorille, laaksoihin ja aroille kokemaan, kuinka paimentolaiskarjankasvattajat elävät ja kuuntelemaan sielua koskettavaa kurkkulaulua? Emme tietenkään voineet hylätä tätä kutsua, kun tuvalainen ystävämme Vika (PHD, joka tutkii Helsingin Yliopistossa Tuvan paimenten suhdetta hevosiinsa), eräässä sosiaalisessa tapahtumassa syksyllä 2015 heitti rennosti kysymyksen, haluaisimmeko lähteä mukaan maastotutkimusmatkalle vierailemaan ja tutustumaan hänen maahansa. Ensin se tuntui epätodelliselta, kaukaiselta unelmalta, mutta n. kuusi kuukautta myöhemmin, viisumit hankittuina ja laukut pakattuina hyppäsimme junaan Helsingistä Moskovaan ja sieltä lentokoneella eteenpäin Gorno-Altayskiin, Altain Tasavallas-

sa.

Gorno Altayskissa tapasimme Vikan ja hänen tutkimuskumppaninsa Robbien, joka on amerikkalainen etnomusiikin tutkija ja tekee post doc tutkimusta kurkkulaulusta. Yhdessä meidän kumppaniemme Jehkin ja Miskin ja tuvalaisen autonkuljettajamme Angurin kanssa, olimme kaikki valmiita elämämme kiertomatkalle Keski-Aasian eteläosissa.

Ennen lähtöä vietimme päivän Gorno Altays-

Minna mongolialaisessa maisemassa

kissa, joka on venäläisten turistien suosima paikka. He tulevat Altaylle viileän, raikkaan vuoristoilman, seikkailun ja ulkoilmaturismin houkuttelemina. Altayssa meillä oli mahdollisuus tutustua kiehtovaan alueen kulttuuria, historiaa ja ekologiaa esittelevään museoon, joka avasi silmämme näkemään, millaiseen maahan olimme tulleet. Loppuaika kuluikin patterien lataamiseen (sekä kirjaimellisesti että kuvaannollisesti), ja varustuksiemme täydentämiseen kolmen viikon autiomaamatkan varten. Gorno-Altayn jälkeen löytyisi ainoastaan muutama pieni kyläkauppa, joista saattaisi saada peruselintarvikkeita. Viimeisen yön vietimme mukavassa hotellissa kylpyhuone-suihkumahdollisuuksin, kun taas muut yöt tulimme nukkumaan teltoissamme taivasalla, pari yötä vaatimattomassa mökissä, lomakeskuksen ravintolan lattialla ja heikkotasoisessa tuvalaisessa hotellissa. Peseydyimme ensimmäiseen joissa ja järvissä, muutaman kerran saunassa ja venäläisessä banjassa, mutta toisinaan kului päiviä ilman pesumahdollisuutta -arvostus kosteuspyyhkeiden keksintöä kohtaan kasvoi.

Meitä kuljetti matkalla maastoauto UAZ-452, raskastekoinen venäläisajoneuvo, jota kansanomaisesti kutsutaan muotonsa vuoksi nimellä, "Bread-loaf" (suom. lihamureke) tai "tabletksi", koska näitä autoja on käytetty lääkintäavun toimittamiseen kaukaisille seuduille. Tästä armeijanvihreästä autosta tuli toinen kotimme, johon pakkasimme laukukamme, ruokavarastomme ja itsemme lähes joka päivä. Ja mikä ajoneuvo se olikaan! Ihmeauto, joka jaksoi hämmästyttää meitä taidoillaan kiivetä ylös ja laskeutua alas pitkin jyrkkiä, heinikkaisia, kallioisia, mutaisia ja hiekkaisia mäkiä ja ylittää tulvivia jokia ja rämesoita, kertaakaan se ei keikahtanut kumoon tai jäänyt kiinni mihinkään. Se oli pomppiva, epämukava, pölyinen ja välillä kuuma kuin sauna, mutta saapui aina uskollisesti määränpäähensä kuljettajamme Angurin taitavassa käsittelyssä. Hänellä tuntui olevan parempi

Aili päässään tyypillinen Altai-naisen hattu

suhde autoonsa kuin vaimoonsa – Usein hän kiillotti auton jäädyttimen Coca-Colalla tai herralla (sillä nesteellä, joka nousee kokkareisena pintaan, kun maito juoksettuu ja/tai erottaa juustoa tehdessä). Ajoneuvo käytti aika lailla polttoainetta, ja eräänä päivänä se loppui kesken, koska kaupunki, joka oli merkitty karttaan oli todellisuudessa kauempana, kuin luultiin.

Ensimmäiset päivät, jolloin emme vielä olleet matkalla laaksosta toiseen, olivat enemmän turismia, koskenlaskua kumiveneellä, ratsastusta ja tutustumista arkeologisiin tutkimuskohteisiin ja kylämuseoihin. Kolmantena päivänä tapasimme ensimmäisen karjankasvattajan, miehen Altaysta, joka onneksemme, kutsui meidät kesäpaikkaansa, jossa hän tarjosi meille maitomaista suolattua teetä, piimää, tuoretta voita ja leipää. Aiottu yhden tunnin vierailu venyi n. 4-5-tuntiseksi, kun meidät vietiin katsomaan kylämuseota ja paikallista hevosratsastuksen kilpailupaikkaa. Sieltä hän vei meidät lounaalle tyttärensä kotiin, jossa aloimme noudattaa paikallisia, hyvin tarkkoja vierailusääntöjä, kuka missäkin saa istua, kuinka ruoka ja juoma vastaanotetaan niin, että isäntäväki ei loukkaannu (oli hyväksyttävä mitä tarjottiin – silloinkin, kun muut suunnitelmat loppupäivälle jäivät toteutumatta). Opimme nopeasti myös olemaan joustavia ruokavalion suhteen (kyse oli ennen kaikkea Miskasta ja Minnasta, jotka tavallisesti pitäytyvät vegaania

Minna ja Aili tuvalaisten ystäviensä kanssa sienijä- ja marjaretken jälkeen

gluteenittomassa ruokavaliossa.)

Ylitimme rajan Altaysta Tuvaan vuoristosolan kautta, merkkiä rajasta ei ollut, oli vain "oova", kasa kivenlohkareita ja muutamia tankoja, joissa oli buddhalaisten niihin kiinnittämiä, tuulesa liehuvia rukouslippuja ja metallinen kyltti, joka kertoi, että alue on UNESCON maailmanperintökohde). Jopa tie oli niin huomaamaton, että onneksi kuljettajamme oli jo kerran ajanut reitin. Vietimme ensimmäiset pari päivää ja yötä Tuvassa mykistävissä Mongun Taiga, Hopeavuoren"-maisemissa, Tuvan ehkä korkeimmalla ja kaukaisimmalla alueella.

Heräsimme yöllä jakkien tuhahteluun, kun ne nuuhkivat uteliaasti teltojamme, ja vietimme päiviä etsien sopivia paimenia haastateltaviksi. He kulkivat jalkaisin paimentaen 1400 lampaan laumaa, opimme kuinka lammas teurastetaan, kuinka sen kaikki sisäelimet puhdistetaan ja kuinka tehdään makkaraa tuoreesta verestä. Sitten istuttiin perheen kanssa nauttimaan näistä herkuista. Laaja avoin tila piti meidät rauhallisina huolimatta haasteista, sillä jotkut meistä kärsivät vatsavaivoista ja rikkoutuneista teltoista.

"Käsi kirjoitus" tuli tutuksi useimpina päivinä Tuvassa viettämiemme kahden viikon aikana. Maisemat muuttuivat, mutta se mitä teimme, riippui siitä mistä ja milloin löysimme paimenia, joita voisi haastatella. Me asetuimme aloillemme/purimme leirin, pakkasimme/ purimme taas pakkaukset, keitimme ruokamme retkikeittimellä, odottelimme ja kuljimme läheisiin kyliin sillä aikaa, kun Robbie ja Vika tekivät haastatteluja ja nauhoituksia. Suunnitelmat yhtäkkisistä lähdoista ja päätöksistä jäädä pitempään johonkin paikkaan näyttivät muuttuvan hetkessä ja emme todellakaan voineet tehdä muuta, kuin "antaa virran viedä", olla kärsivällisiä ja joustavia. Meillä oli runsaasti aikaa nauttia luonnosta ja paikallisesta kulttuurista vailla puhelimien ja internetin häirintää. Päivä päivältä me kaikki tunsimme kasvavaa mielenrauhaa ja pääsimme irti muuten niin hektisestä elämästämme.

Matkan kohokohtia olivat mahtavat maisemat, tutustuminen paikallisiin ihmisiin ja heidän elinkeinoihinsa, eloisuutensa ja kuinka he suhtautuivat toisiinsa ja eläimiin. Nautimme kurkulaulun kuuntelusta, humalluimme juomalla arakania (vastatislattua maitoviiniä) tai vodkaa, lauloimme isäntiemme ja heidän naapureittensa kanssa myöhään yöhön, ratsastimme kuumaverisillä tuvalaishevosilla yli avoimen aron (Miska ja Jehki ratsastivat ensimmäistä tai toista kertaa elämässään), etsiskelimme sieniä ja poimimme marjoja paikallisen perheen kanssa, ja vierailimme shamaaniklinikalla Kyzylissä, Tuvan pääkaupungissa, missä meistä jokainen

Vika, Jehki, Miska ja Aili valmistautuvat päivälliselle Mongun –Taigalla Tuvassa

vuorollaan sai mahdollisuuden tavata yksityisesti yhden tai useita shamaaneja.

Tuvakulttuuri, jossa kunnioitetaan paljon perhettä, eläimiä, luontoa ja henkimaailmaa opetti meitä arvostamaan ja kunnioittamaan läheisimpiämme sekä luontoa ympärillämme – elämän yksinkertaisia asioita. Silti, Tuvallakin on haasteensa. Kaupungeissa on piittaamattomuutta jätehuollossa, roskia oli kaikkialla ja kaatopaikat olivat avoimia. Myös alkoholismi näytti olevan sosiaalinen ongelma ja meille kerrottiin, etteivät väkivalta ja itsemurhat ole harvinaisia. – ehkäpä synnä on trauma Neuvostoliiton ajoilta. Huolimatta siitä, että Neuvostoliitto oli kieltänyt monet Tuvan kulttuuriperinteet tuvalaisten ylpeys ja identiteetti on voimakas. Se näkyi kielessä, sukulaisuudessa ja yrityksissä herättää buddhalaiset ja shamanitraditiot uudelleen eloon. On rauhoittavaa nähdä, että keskellä modernisoituvaa ja globalisoituvaa maailmaa on vielä Tuvan kaltaisia paikkoja, joissa hidas elämäntapa, perhesiteet ja yhteys luontoon ovat yhä arvossaan ja säilytettyinä.

Tämä ei ollut tyypillinen kesäloma – me vain olemme sitä lajia, joka nauttii poiketa tallatulta polulta ja liata itsensä luonnossa. Se oli opettava kokemus monella tapaa!

Käännös englannista suomeen Tuula Moilanen

Miska, Minna, Aili ja Jehki (vasemmalta oikealle) sekä paimenystävämme Altaista tyttäriineen kesäjurttansa edessä.

Sebastian Lindbergin (T409) muistoja ja tunnetiloja Raahesta.

Taidemaalari Sebastian Lindberg (T409) on viettänyt Raahessa 14 ensimmäistä vuottaan. Raahen ja erityisesti suvun kesähuvila Louekarissa on jättänyt häneen lähtemättömän vaikutuksen ja hän on pyöritellyt mielessään Raahen aiheista näyttelyä muutaman vuoden. Sebastian kertoo, että alunperin hänen tarkoituksensa oli keskittyä kuvaamaan Raahen puukaupunginosaa. ”Kesäretki Pyhäjoelle avasi kuitenkin mieleni maalaamaan pastoraalisia kylä- ja maisemakuvia, sekä luontoa, joka ympäröi meitä kaikkia myös kaupungissa.” Sukukokouksen aikaan kesällä 2016, oli Sebastian pannut näytteille töitään Raahen kirjastoon. Teoskokonaisuuden muodosti seitsemän työtä, joihin liittyy jokin muisto tai tunnetila. Kiinnostavaksi aiheeksi valikoitui muun muassa luminen pihakuusi Merikadulla tai aamukävely kevättalvisessa Fantissa. ”Luonnon havainnoinnin lisäksi koen 1800-luvun symbolistien tapaan että maisemamaalauksessa piilee voima käsitellä tunteita ja piilotajunnan hallitsemattomia prosesseja.” ”Nightfall on reptile island -maalauksen olen lisännyt sarjaan, koska aloitin teoksen innoituneena Louekarin saaren viidakkomaisesta luonnosta. Työstin maalausta lämpiminä kesä-

päivinä paikan päällä aistien lehtien väreilyä puissa, tutkien vanhoja homeisia kantoja, kuunnellen luonnon ääniä ja haistellen kasvien tuoksuja.”

Sebastian Lindberg esitti kiitoksensa Alfred Kordelinin säätiön Raahen 350-juhlarahastolle näyttelyn tukemisesta.

Sebastian on pitänyt useita näyttelyjä v.2016 aikana Hyvinkäällä ja Turussa. Samaan aikaan Raahen näyttelyn kanssa hänellä oli toinen näyttely, ”Orgenesis-sarja”, esillä Helsingissä Galleria Huudossa.

Sebastianin näyttely Raahen kirjastossa

Lena Koski (T405) palasi juurilleen ja piti 70-vuotisnäyttelynsä Raahessa.

Vuoden 2015 Jotailan jutut numerossa 20 kerroimme laajemmin Lenan taiteilijaurasta. Lehden ilmestymisen jälkeen hänellä oli töitä esillä Madridin naivistinäyttelyssä ja vuonna 2016 hänen yksityisnäyttelynsä oli esillä Raahen

kaupunginkirjastossa kesäkuun alusta heinäkuun 7. päivään. Hänen edellisestä Raahessa pitämästään näyttelystä oli vierähtänyt 30 vuotta. Tämän näyttely oli myös ensimmäinen yksityisnäyttely yhdeksään vuoteen. Lenalla oli ollut yli kolmen vuoden tauko maalaamisesta sen jälkeen kun Lauri Koski sai aivoinfarktin. Lena on todennut, että uuden tilanteen opettelu vei häneltä aikaa ja voimat niin että taiteen tekemiseen ei niitä enää jäänyt. Luonto ja valo ovat aina kuten tässäkin näyttelyssä olleet keskeisiä Lenan naivistisissa maalauksissa. Näyttelyssä oli esillä öljyväritöitä ja serigrafioita vuosilta 1992-2011.

Lehtemme taittovaiheessa saimme surullisen uutisen, Lena Koski menehtyi 6.4. Yli-vieskassa vaikeaan sairauteen.

Kun suunnittelimme jokakesäistä kuukauden mittaista purjehdusta, mainitsin vaimolleni, että joudumme tulemaan välillä maihin ja matkustamaan viikonlopuksi sukukokoukseen, josta en haluaisi olla poissa. Se ei hänestä tuntunut hyvältä ajatukselta, joten päätimme purjehtia tällä kertaa tuttujen vesien ulkopuolelle, Perämeren rannikolle, vanhaan kotikaupunkiin Raahen, jossa oli sukukokous ja Raahen Meripäivät samana viikonloppuna. Se tiesi pitkiä avomerimatkoja ilman suojaavaa saaristoa. Luotimme toki siihen, että vanhalla, vajaa 9-metrisellä Dione-paatillamme siitä selviäisimme.

Juhannuksena olimme purjehtineet paattimme kotisatamasta Udestakaupungista Pyhärannan Santtion kylälle Susannan vanhempien rantaan, josta lähdimme matkaan heinäkuun toisena päivänä.

2.7. Säpin majakkasaari ja Porin Reposaari

Santtion rannassa vesi oli matalalla, joten heti laiturin päässä juutuimme pohjamutaan.

Säpin majakkasaarelta

Susannan isä Jussi roikkui vedessä ison purjeen nostimessa, jotta saatiin paattia kallistettua, moottori työnsi täysillä ja hätiin ehtinyt naapurin paatti veti edestä. Näin päästiin irti Suomen parhaasta vierasvenesatamasta, Jussin ja Tuulan saunan rannasta. Avomerelle päästyämme surffasimme nava-

kassa myötätuulessa kohti pohjoista meille pikavauhtia, 6-7 solmua. Olimme suunnitelleet käyvämmme mahdollisimman monessa majakkasaassa Selkämerellä, Merenkurkussa ja Perämerellä. Ensimmäinen niistä oli Säpin majakka Luvian edustalla. Majakkasaaren matalasta rannasta selvittiin muutamalla pohjakosketuksella. Laiturilla oli mennessä vastassa kyykäärme. Kävimme vain pikaisesti tutustumassa majakkaan, ruokailimme ja jatkoimme matkaa. Porin Reposaaren laiturilla odotti meitä iltakahvin, pullan ja mansikoiden kanssa ystävämme Jarkko ja Pia.

3.7. Siipyyn Kilhamn

Reippaassa sivutuulella lullattiin seuraavana päivänä 6 tuntia Reposaaresta Siipyyn Kilhamnin vierasvenesatamaan, jossa yövyttiin ja oltiin ainoa purjevene. Se tuntui meistä oudolta, sillä Saaristomerellä ja Ahvenanmaan saaristossa satamat ovat tähän aikaan kesästä tupaten täynnä purjepaatteja. Matkalla näimme neljän merikotkan leijailevan paatin yläpuolella. Kuoppaisen menon jälkeen oli mukava tehdä kävelyretki Siipyyn kirkolle. Aamulenkille lähtiessäni törmäsin laiturilla kymmenien, kaakattavien valkoposkikihanhien parveen.

4.7. Sälgrundin majakkasaari, Kaskinen ja Gåshällanin luontoasema

Kolmantena matkapäivänä vähäinen tuuli oli sivuvastainen. Purjeiden ja moottorin yhteistyöllä, välillä autopilotin ohjauksessa mentiin kohti Sälgrundin majakkasaarta lähellä Kaskista. Pieni, kaunis, punavalkoinen majakka, kuin tutun Isokarin majakan pikkusisar. Saarelta lähtiessämme onnistuttiin pudottamaan mereen uudessa ankkuritelineessä oleva käyttämätön ankkuri, jonka olin ostanut Susannalle syntymäpäivälahjaksi edellisenä syksynä. Lohdutuksena lupasin ostaa hänelle uuden ankkurin, vaikka jokaisena syntymäpäivänä tästä lähtien.

Käytiin Kaskisissa tankkaamassa ja ihastele-massa kauniita, vanhoja puutaloja. Illalla jatkoimme matkaa vielä Gåshällanin saareen, jossa on vanhat luotsi- ja merivartioasemat ja joka toimii nykyisin luontoasemana. Susanna paikkasi laiturilla keulapurjeen repeytymän.

5.7. Vauhtia ja vaarallisia tilanteita

Yöllä nousi kova tuuli, nostimet hakkasivat mastoon ja keula alkoi kolista laituriin, kun

Sälgrundista
Kaskisten läheltä

vara-ankkuri ei pitänyt. Ei muuta kuin lämpimästä punkasta ylös, vaatteet nopeasti päälle ja kiskomaan ankkuria ylös, jotta päästään liikkeelle. Vinssillä saatiin se kovan taistelun jälkeen ylös ja huomattiin, että se oli takertunut pohjassa olevaan köyteen. Ei yritetty uutta rantautumista, vaan päätettiin lähteä matkaan yön selkään. Kello neljä suuntasimme paatin nokan kohti avomerta vastatuuleen ajatuksena päästä suojaisampaan satamaan 4 tunnin matkan päässä.

Saaren suojasta päästyämme Dione kynti vuoristorataa talon kokoisia aaltoja vastaan. Jonkin ajan kuluttua paatti rysähti oikein kunnolla kyljelleen. Silloin päätettiin kääntyä takaisin, mikä ei ollutkaan ihan helppo homma siinä vyörytyksessä. Päästiin kuitenkin kääntymään ja takaisin saaren suojaan, jossa laskettiin ankkuri keulasta. Se ei tuntunut kuitenkaan pitävän täysin kovassa tuulessa. Nukuttiin vuorotellen, syötiin aamupuurot ja vaihdettiin vuorotellen kannella veneen hidasta liikkumista kohti rantaa.

Aamulla tuuli tuntui vähän laantuneen ja päätettiin lähteä uudelleen matkaan. Aallot olivat edelleen isot, mutta eivät enää vaaralliset. Ajettiin moottorilla ja ohjattiin vuorotellen toisen yrittäessä nukkua. Kuoppaisessa menossa Susanna putosi kerran laidattomasta punkasta päin pöytää. Keulapiikkiin oli turha mennä nuk-

kumaan siinä ryskeessä. Tunnelma oli kireä, oli kylmää, märkää ja raskasta. Neljän tunnin jälkeen saavutimme Vaasan saariston ja ohjasimme paatin Bergön suojaisaan laituriin. Olimme aina olleet sitä mieltä, ettei paattimme voi kaatua missään olosuhteissa. Nyt en ollut siitä enää ihan varma.

6 – 7.7. Vaasa

Vaasassa pidettiin tuulta, täydennettiin muonavarastoa, ostettiin uusi ankkuri, tavattiin ystäviä ja kävin urheilukentällä. Saatiin myös sähkömies korjaamaan ilmennyttä sähkövikaa.

9 – 10.7. Pietarsaari

Saavuimme Pietarsaareen vähätuulisessa ja aurinkoisessa säässä. Matkalla Susanna hioi ja petsasi paatin mahonkiosia. Kävimme pyöriellä kaupungissa ja vierasvenesatamassa saunottiin ja pestiin pyykkiä. Seuraavana aamuna kävin myös urheilukentällä.

10.7. Tankarin majakkasaari

Seuraavana päivänä oli ensimmäinen todellinen bikinikeli; lämmintä, vähä-tuulista ja aurinkoista. Menimme Pietarsaaresta ulos kapeaa saaristoreittiä. Väliä meinas loppua usko siihen, että siellä kivien välissä tosiaan menee väylä. Reimareita oli kuin pujotteluradalla. Aurinkoisessa, tyynessä säässä saavuttiin kauniiseen Tankarin majakkasaareen Kokkolan edustalla. Ensimmäisen kerran matkan aikana näimme paljon paatteja ja liikennettä. Nautinnollinen päivä saarella päättyi laiturilla torvella soitettuun fanfaariin.

11.7. Maakalla

Seuraava etappi oli matkan helmi, jos nyt Raahen, Suomen helemi jätetään pois laskuista. Maakalla ulkomerellä 12 km:n päässä Kalajoen rannikolta on ihastuttava, tiiviisti rakennettu itsehallintoalue, jossa entisten kalastajien perikunnilla on omistuksensa 35 savua, kirkko ja pappila. Paikallisten kesäasukkaiden vastaanotto oli mykistävän ystävällinen; yksi asukas esitteli meille saarta ja kutsui saunomaan sitten kun saaren väki on kylpenyt, toinen myi meille vasta pyytämänsä savusiikaa ja nuorten ryhmä kutsui meidät lätkykesteille. Mökkien pihoilla sai kulkea aivan vapaasti, toisin kuin monella muulla yksityisten asuttamalla saarella. Lämmin, aurinkoinen ilma tällaisessa maanpäällisessä paratiisissa sai vaimon lausumaan omalla kielellään: "Gyl on elämä jälle mallillas"

12.7. Raahen

Pieni, sivuvastainen tuuli työsi meitä kohti Raahen seuraavana aamupäivänä. Puolen päivän

aikaan tuuli yltyi kovaksi ja meno oli taas kuopasta. Lopulta taivaanrannassa alkoivat hämmöttää Rautaruukin rakennukset. Muistin lapsuudesta, että pohjoisesta Raahen lähestytessä ensimmäisinä maamerkkeinä näkyivät Taskun pooki, kirkko ja Tornitalo. Raahen saariston kapeita väyliä ajaessamme mietittiin, että paljon suurempiakin Sovion suvun seilipaatteja on näitä väyliä pitkin seilannut.

Seitsemän tunnin keikkutuksen jälkeen sain ohjata sy. Dionen lapsuudenkotini suojaisaan Museon rantaan. Ennen kuin keulaköysi oli kiinni, oli jo sana kiirinyt Raija-siskolle saapumisestamme. 11 päivää oli seilattu ja viikonloppuna meitä odotti suukokous ja Raahen meripäivät. Pari päivää myöhemmin saapui viereemme toinen sukujuhlille purjehtinut, Erlojen upea purjepaatti.

Siirsimme paattimme muutaman päivän kuluksa Museon rannasta Ulkofanttiin Raahen Pursiseuran Terässatamaan, pois isomprien Meripäiville tulleiden alusten tieltä. Raahen Purjehdusseura täytti viime vuonna 125 vuotta ja on näin Raahen vanhin urheiluseura ja Suomen purjehdusseuroistakin vanhimmasta päästä. Fredrik Soveliuksen rakennuttama Jotailan huvila ostettiin seuran pursimajaksi v.1931, jona se toimi vuoteen 1950 asti. Monien muiden suvun jäsenten tavoin harrasti isoisäni Jarl Sovio purjehdusta ja sai eräänä vuonna kiertopalkinnon kilpapurjehduksesta Raahesta Ouluun.

19.7. Yöpurjehdus Raahesta Tankarin majakkasaareen

"Ko me tarpeks o olt, ni me kottia tlee, hiivuvée, haavuvée, hiivuvée." Sukujuhlat juhlittiin ja Raahessa vierähti kokonainen viikko. Paluumatkan ensimmäisenä päivänä oli taas kova tuuli, jonka heikkenemistä odotettiin iltapäivään asti. Vasta viiden maissa päästiin matkaan ja toteuttamaan aiottu yö-purjehdus. Tuuli oli sopiva ja kesäyö valoisa, joten purjehdittiin pysähtymättä 13 tunnissa 60 mailia Tankarin majakkasaarelle asti. Matkalla nukuttiin ja ohjattiin kahden tunnin vuoroissa. Öinen, hämärä

Raahesta, Museon rannasta

meri oli kaunis; auringon lasku ja nousu, täysikuu ja majakoiden valot. Etenkin kuun painuminen mereen sävähdetti.

20-21.7. Mikkelin saaret ja Valassaaret Merenkurkun jatkuvasti kohoava kivikkoinen

Valassaarten majakka

saaristo on Suomen ainoa luonnonperintökohde Unescon maailmanperintöluettelossa. Koska maa nousee joka vuosi 8 mm, Merenkurkun saaristo lisääntyy joka vuosi 150 jalkapallokentän verran.

Jatkoimme majakkakierrosta purjehtimalla Vaasan ulkosaaristossa sijaitseville Mikkelin saarille ja Valassaarille, josta lähin Ruotsille kuuluva saari on vain 13 kilometrin päässä. Valassaarten Eiffel-tornia muistuttavan majakan suunnitteli aikoinaan sama insinööri, joka myöhemmin suunnitteli vähän isomman tornin Pariisiin. Vaasan ja Uumajan puolella välissä sijaitsevat, kasvustoltaan rikkaat Valassaaret on luonnonsuojelualue. Vuonna 1809 venäläiset valloittivat Valassaarten kautta Uumajan kaupungin. Talvisella matkalla etelämyrskyssä ja kovassa pakkasessa paleltui jälle valtava määrä venäläisiä sotilaita, joiden luita Valassaarten asukkaat sitten keräsivät ja kasasivat.

22 – 24.7. Kaskinen, Sälgrund ja Kristiinakaupunki

Matka jatkui Raippaluodon ja Bergön kautta lämpimässä säässä ja vaihtelevassa tuulessa Kaskisiin, jossa tavattiin Erlojen venekunta kotimatallaan etelään. Kristiinakaupungissa minun 3 viikon pituinen pestini päättyi ja Susanna jatkoi matkaa uuden miehistön kanssa kotisa-

tamaan Uuteenkaupunkiin, jonne tämä purjehdus päättyi 28.7.

Mahdollisimman usein purjehdusreissuillamme haluamme yöpyä luonnon satamissa, usein kiinni kalliossa. Siihen ei tällä reissulla ollut mahdollisuutta matalien kivikkorantojen ja vähäisten saarten takia. Muutenkin vanhalla, suhteellisen pienellä, niukasti varustetulla paatilla reissatessamme matkamme ovat enemmän retkeilyä luonnon helmassa kuin vierasvenesatamien moninaisista palveluista nauttimista.

Sy. Dionen kapteeni Susanna kirjoittaa lokikirjassa: ”Veneilijät harvoin lähtevät Saaristomereiltä pohjoisen suuntaan, elleivät asu siellä. Vesistö on kivikkoista ja matalaa, saaria on vähän eikä syviä luonnonsatamia ole. Mutta vierasvenesatamissa ei ollut tungosta heinäkuussakaan ja ihmiset olivat ystävällisiä. Reissu oli ihana. Vanha rouva Dione toimi hyvin.

Aina nyt pientä vaivaa on vanhuksilla. Hän jäi nyt kotisatamaan odottamaan uusia seikkailuja. Ihanaa, että pursimies Sovio viettää aina kesäloman kanssani paatissa.”

Seppo ja Susanna Seilipaatileen Museorannassa

Erlojen ja Sovieiden veneet rinnakkain Raahen museorannassa. Illanviettoa veneessä. Kuvat: Olli Nylander

Etelän Soviet 2015 ja 2016

Etelä-Suomessa asuvat suvun jäsenet ovat jatkaneet vuonna 2012 käynnistyneitä pienimuotoisia tapaamisiaan. Lokakuussa 2015 kokoonnuttiin kerran, vuonna 2016 kerran keväällä ja toisen kerran kesällä. Raahen sukukokouksen jälkeen tavattiin vielä syys-

kaudella kaksi kertaa. Kutsu lähetetään yli 40:lle maaneteläosissa asuvalle suvun jäseneille. Muualla asuvat ovat luonnollisesti tervetulleita näihin tilaisuuksiin, jos sattuvat olemaan paikalla kokoontumisen aikaan.

Sinebrychoffin museo Bulevardin varrella

Pysyvän näyttelynsä ohella taidemuseo tarjoaa vuoden mittaan vaihtuvia näyttelyitä. Tutustuimme 21. lokakuuta 2015 gallerian 100-vuotisnäyttelyyn. Näimme mm. Kultakauden suomalaisia töitä, suomalaisten hopeaseppien taidonnäytteitä sekä itämaisia miniatyyrimaalauksia. "Punaisessa kellarissa" oli esillä italialaisen Flavio Ceschinin (s.1962) sekä hänen aikalaistensa taitavia grafiikan lehtiä. – Kierroksen jälkeen päädyimme läheiseen Hemingway Pubiin yhteisen pöydän ääreen ja toivotimme hyvää talvikautta Teneriffalle lähtevälle Ilkka Soviolle.

Kaapelitehdas, taiteen ja kulttuurin monitoimiyhteisö

Huhtikuussa 2016 Tuula Moilanen ja sisustusarkkitehti Lotta Blomroos pitivät taidenäyttelyn Kaapelitehtaan "Galleria Käytävässä". Molemmat saivat 60-luvulla Taideteollisen koulutuksen ja muiden töiden ohella kuvataiteet ovat olleet kiinnostuksen kohteena. Lotta on maalannut jo pitkään, mutta Tuula alkoi maalata vasta jäätyään eläkkeelle Ylestä ja harrastus on jatkunut jo yli 16v. Kaapelin näyttelyssä oli esillä molemmilta yhteensä kolmisenkymmentä öljytyötä. – Iso joukko, Etelän Sovioita tuli 27.

Mikko Koivusalo, Kaisa Lindberg, Tuula Moilanen, Ilkka Sovio, Helena Nevantaus, Pia Sovio-Pyhälä, Henrik Löflund ja Martti Sovio. Kuva: Outi Tasala

huhtikuuta tutustumaan näyttelyyn. Rattoisaa iltaa jatkettiin Kaapelin Hima & Salissa.

Didrichsen ja Gyllenberg, kaksi kotimuseota

15. kesäkuuta tutustuimme Didrichsenin taidemuseoon Helsingin Kuusisaareissa. Arkkitehti Viljo Revell suunnitteli rakennuksen Didrichsenin perheen kodiksi ja nykyään se on yksityiskodin ja taidemuseon yhdistelmä upeassa maisemassa meren rannalla. Museossa järjestetään vuosittain 2-3 suomalaista ja kansainvälistä maalaus- ja veistotaidetta esittävää näyttelyä. Käyntimme aikana kesäkuussa näimme Tamara Piilolan mystisiä, suurikokoisia maalauksia. Marie - Louise ja Gunnar Didrichsen keräsivät taidetta 1940-luvulta lähtien. Pysyvässä näyttelyssä on esillä mm. aasialaisia ja esikolumbianaisia esineitä.

Didrichsenin museosta oli 300 m:n kävelymatka Kuusisaarenpolku 11:ssä sijaitsevaan Gyllenbergin taidemuseoon. Se on myös alunperin rakennettu yksityiskodiksi. Signe ja Ane Gyllenberg perustivat säätiön lääketieteelliselle tutkimukselle 1948. Ane Gyllenberg, pankkimies ja intohimoinen taiteenkerääjä edellytti, että kerätyt taidekokoelmat pitää pariskunnan kuoleman jälkeen saattaa kaikkien nähtäviksi. Museo on nyt säätiön omistuksessa. Kokoelmissa

on n. 350 teosta, vanhimmat niistä 1600-luvulta. Suomalaisten taitelijoiden Kultakauden työt muodostavat kokoelman rungon. Taidetta on kahdessa kerroksessa. Erityisen merkittävä on runsas Helene Schjerfbeckin kokoelma. Kierroksemme päätimme keskustellen museon kahvilassa kahvikupposen ääressä.

"Digiloikka" Pasilan kirjastossa 6.syyskuuta

Alkusyksyn tapaamisessa Pär Helenius houkutteli meitä nykysteknikan pariin. Sukuyhdistyksen nettisivuihin on tutustunut jo moni suvun ulkopuolinen-

kin, mutta ne sivut, joihin vain sukulaisilla on pääsy, ovat vielä harvan omaksumia. Tällä kertaa Etelän Sovioita oli runsaasti koolla Digiloikka-tilaisuudessa Pasilan kirjaston auditoriossa. Pär "Priccen" Heleniuksen esitys avasi asiaa hyvin ja lehtemme tässä numerossa toisaalla kerrotaan lisää siitä, kuinka päästään Sukutietokantaan Sovio -Soveliuksen sivuilla. "Priccen" on tehnyt ja tekee yhä innostuneesti töitä kotisivujen parantamiseksi ja täydentämiseksi. Kesän 2016 sukkokouksessa puh.joht. Olli Nylander kertoi, että yhdistys ojentaa Pär Heleniukselle kunniakirjan ja yhdistyksen viirin kiitokseksi upeasta työstä sukusivujen parissa. Koska "Priccen" ei kesällä päässyt paikalle, luovutti yhdistyksen varapuheenjohtaja Outi Tasala esityksen jälkeen viirin ja kunniakirjan sukumme digiasiantuntijalle Pasilan kirjaston auditoriossa. - Kun olimme kaikki ottaneet "digiloikan" uuden tekniikan parissa, rentouduimme Pasilan kirjastoa vastapäätä sijaitsevan hotellin baarissa.

Marskin museossa Kaivopuistossa, 29. lokakuuta

Carl Gustaf Emil Mannerheimin museo on myös kotimuseo. Se sijaitsee kukkulalla, hyvin hoidetussa puuhuvilassa Kallioliinnantie 14, jonka ikkunoista aikoinaan oli vapaa näkymä merelle. Tämä Karl Fazerilta vuokrattu huvila

oli Mannerheimin koti vuosina 1924 – 1941. Museossa saa liikkua vain nopeapuheisen opaan vetämissä ryhmissä ja on pysyttävä mukana. Jokainen suomalainen kävijä tietää aika paljon Mannerheimista, mutta silti museon esineistö ja kertomukset täydentävät tietoja. Tunnin kestävä kierros jätti vielä ajatuksiin kysymyksiä, joita kukin voi tutkia muista lähteistä. Museokäynnin jälkeen laskeuduimme alas Kaivopuiston rantaan, Café Ursulaan, jossa viittä museonkävijää odotti jo kolme tuttua sukulaista ja taas puhetta riitti.

Digiloikka yleisöä, kuva: Ethel Helenius.

Henry Pakkalan matka Eurooppaan

Henry Pakkala (T244)

Heinäkuussa matkustin Suomeen sukukoukukseen isäni Matthew Pakkalan ja isoisäni

George Pakkalan kanssa. Lensimme Osloon ja sieltä ajoimme Raahen, jossa asuimme Hotelli Raahen hovissa muuttaman vuorokauden. Koska oli kesä eikä aurinko

ollenkaan laskenut, minun oli vaikea nukkua!

Tapasimme serkkumme Olli ja Sandy Sovion Raahen torilla Per Brahen patsaan luona. Sain nähdä myös erään kauan sitten, v. 1876 syntyneen esi-isäni Bertil Sovion hautakiven! Isoisäni vei meidät syömään High Long-nimiseen erikoiseen ravintolaan tornitalon huipulle. Niin korkealta

maisema satamaan ja yli kaupungin näytti hienolta. Vierailimme myös rannan museoissa ja otimme osaa hyvin kylmään purjehdukseen lahden toiselle puolelle. Isoisä nautti siitä mutta minä palelin ja kastuin märäksi. En ole tottunut niin kylmään meri-ilmaan, koska asun Kaliforniassa. Oli mukava tavata kaikkia suvukokouksessa. Vähän vaikeaa se oli minulle, koska en puhu yhtään suomea, mutta onneksi useim-

mat ihmiset puhuivat minun kanssani englantia.

Raahen jälkeen isäni vei minut Berliiniin, Saksaan. Vietimme siellä kolme päivää oppaan kanssa ja näimme tärkeitä historiallisia kohteita, jotka liittyivät kolmanteen valtakuntaan sekä kylmän sodan aikaan ja vierailimme myös Sachsenhausenin leirillä. Nautin siitä, että opin historiaa, mutta tulin surulliseksi, kun kuulin tuon ajan kauheuksista. Panimme merkille, että Berliinissä jalkakäy-

täviin oli kiinnitetty nimilaattoja. Näin on pyritty indentifioimaan missä talossa on joku tietty juutalainen on asunut, ennen kuin hänet on lähetetty keskitysleirille, ja haluttu muistaa heitä tallentamalla heidän nimensä muistolaattaan. Tarkoituksemme on, kertoi opas, että saksalaiset eivät "koskaan unohtaisi". Hämmästelin myös sitä, kuinka monikulttuurinen Berliini oli – luulen että näin kaiken etnisen ja rodullisen sekoittumisen kaupungissa.

Meillä oli myös mahdollisuus käydä katsomassa Berliinin muurin jäljellä olevaa osaa ja kävelimme kaupungin keskustassa ja valitsimme paikallisia ruokapaikkoja. Vierailimme vielä uusimmassa Holocaust Memorialissa ja se oli koskettava kokemus. Pysähdyimme Checkpoint Charliessa ja tutustuimme useisiin hallituksen rakennuksiin, jotka olivat olemassa jo kolmannen valtakunnan aikoihin.

Odotan seuraavaa Suomen matkaani – ehkä teemme sen talvella ja ajamme porolla.

Piirustusharrastukseni alkoi kouluaikaan

Jukka "Ingo" Ingerttilä (T319)

Piirustusharrastukseni alkoi kouluaikaan silloin kun jokin asia oppitunnilla pitkästyi enkä jaksanut paneutua asiaan. Tuli katseltua vierustovereitani vähän tarkemmin ja tuhrusteltua heidän kasvon piirteitä vihkon tai kirjan sivulle. Kun niistä sai hyvää palautetta kaverilta, se inosti.

Opiskelin Raahen Seminaarissa sen viimeisinä toimintavuosina 1967-1971 ja silloin innostuin piirtämisestä enemmän paljolti kuvaamataidon lehtorin Eero Sovelius-Sovion innoittamana. Ensimmäiset julkaistut piirrokseni olivat Raahen Seminaarin 75-vuotisjuhlaulkaisussa 1971.

Keskikoulunaikaiset koulutoverini Norion Veikko ja Kastellin Auvo polkaisivat pystyyn 70-luvun puolivälissä kaupunkilehti Raahelaisen. Menin Norion Veikon puheille jonkin piirrokseni kanssa ja hän innostui ajatuksesta, että ryhtyisin piirtelemään Raahelaiseen. Niinpä ensimmäinen piirrokseni julkaistiin lehdessä 1977. Siinä kuvassa Pattijoen valtuusto matkaa ahtaaksi käyneestä kunnantalosta kokoustamaan Kirkonkylän koululle. Isäni oli tuolloin valtuuston puheenjohtaja ja hän oli ottanut valtuutetut traktorin peräkärärylle kyytiinsä osan valtuutettujen juostessa kärryn perässä.

Samana vuonna innostuin piirtämään myös Oulussa ilmestyneeseen Liitto-lehteen.

Tuolloin elettiin ulkopoliittisesti herkkää aikaa eikä isoa naapuria sopinut juuri arvostella. Pilapiirroksissa tuli joskus niin tehtyä ja niinpä sain kerran päätoimittajalta ankaran nootin ulkopoliittisesti arveluttavasta piirroksesta.

Muut harrastukset veivät vuosikymmenen loppulla ja seuraavilla vuosikymmenillä niin paljon aikaa, että piirtäminen jäi. Välillä harmittikin, se kun oli ihan hauskaa puuhaa.

Joskus sattuma korjaa satoaan:

Isäni täyttäessä 75 vuotta piipahti Raahen Seudun toimittaja hänen luonaan tekemässä haastattelua lehteen. Hän näki isäni kodin seinillä piirroksiani ja innostui niistä.

Menin käymään päätoimittaja Martti Nousiaisen luona ja hän innosti: -Jos on tuollaisen lahjan saanut, ei sitä pidä kätkeä vakan alle!

Raahen Seudun pitkäaikainen mainio piirtäjä, minunkin historianopettajani Antti Saarimäki oli menehtynyt pari vuotta aiemmin ja piirtäjän paikka lehdessä oli aukki.

Niinpä ensimmäinen piirrokseni julkaistiin Raahen Seudussa 3.3. 1994 ja tähän päivään mennessä lehdessä julkaistuja piirroksiani on

kertynyt 1617.

Julkaisen piirroksiani nimimerkillä "Ingo". Tämän lempinimen sain jo kouluaikana. Tuolloin voitti ruotsalainen Ingo, Ingemar Johansson nyrkkeilyn raskaansarjan maailmanmestaruuden. Minä olin kaikkea muuta kuin raskaansarjan nyrkkeilijän näköinen, olin laihiini.

Nimimerkin suojassa oli hauska aloittaa ja kuunnella ihmisten komenteja: -Kukahen se mahtaa olla tuo Ingo joka Raahen Seutuun piirtelee? Jonkin ajan kuluttua lehti halusi kuitenkin paljastaa Ingon, eikä minulla enää siinä vaiheessa ollut mitään sitä vastaan.

Kun piirroksia alkoi kertyä, ajattelin laittaa ne kansiin, ja niinpä ensimmäinen pilapiirrokskirjani Aprillia näki päivänvalon 1996. Nyt julkaisuja on kertynyt jo kymmenen. Niistä viimeisin on tosin tarinakirja Kynän paikka- Tarinoita kouluistani.

Olen siinä mielessä erikoinen pilapiirtäjä, että piirtelen lähinnä paikallisista asioista. Siinä on oma mielenkiintonsa, mutta myös haasteensa. Piirtämäni kohde saattaa kävellä vastaan, eikä aina voi tietää, miten hän on piirrokseni suhtautunut. Onneksi yleensä hyvin. Kaupunginvaltuutetutkin saattavat jopa kilpailla siitä kuka pääsee useimmin Ingon piirroksiin.

Kun itse olin pitkään kunnallisissa luottamustoimissa sain sieltä usein hyviä piirrosaiheita.

Nokian matkapuhelimet myytiin Microsoftille, jonka johtoon Elop siirtyy.

Toinen hyvä lähde oli koulumaailma. Lapsilta tuli usein hauskoja vastauksia, jotka saattoivat päättyä piirroksiin.

Olen aina seurannut uutisia ja niinpä sieltä löytyy sitten aineksia valtakunnan- tai maailmanpolitiikkaan liittyviä piirrosaiheita.

Kun idea syntyy, pitää päästä heti piirtämään, ja se on hauskaa! Ennen piirtämistä kerron kuitenkin ideani vaimolleni Rajalle, jonka naa-

masta kyllä heti näkee, kannattaako lähteä piirtämään. Useimmiten kannattaa.

Neljä kertaa olen koonnut piirroksistani näyttelyn, yhden mm. Soveliuksen taloon vuonna 2003.2

Raahen kaupunki myönsi minulle taidetunnustuspalkinnon 2004.

Raahen kaupunginjohtaja Kari Karjalainen (vas.), joka on usein esiintynyt Jukka Ingerttilän piirroksissa, sai lahjaksi Ingon uusimman kirjan.

Julkaisemani kirjat ovat:

Aprillia 1996

Nahkurin orsilta 1998

Saiskos luvan 2000

Yhdessä enemmän 2002

Arveluttavaa menua 2004

Vilttiketju 2006

Äijäkööri 2009

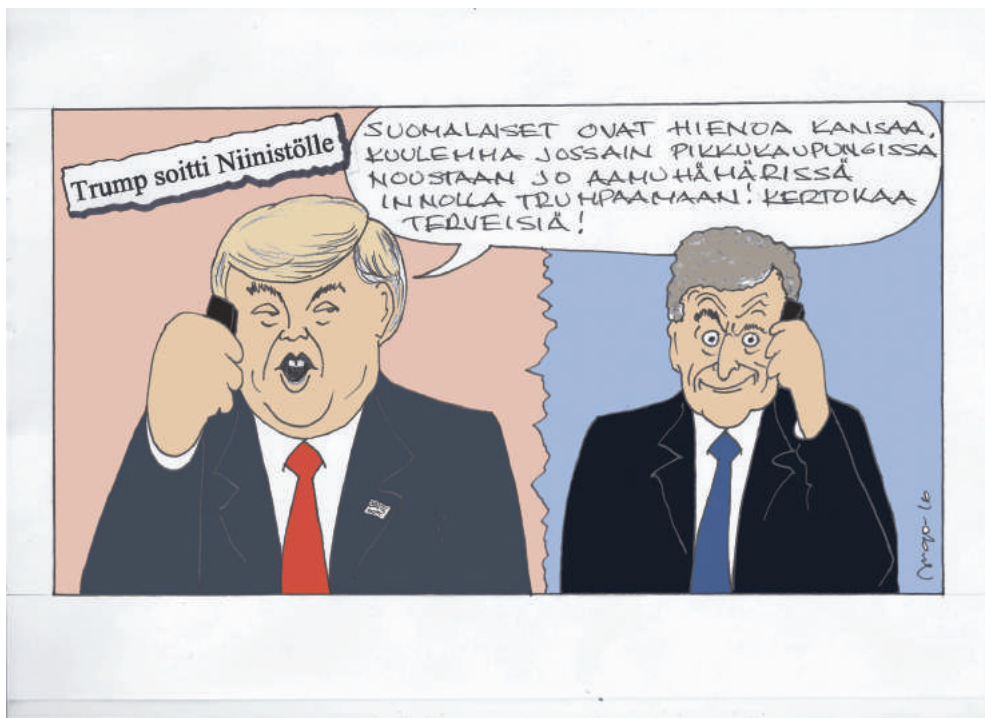
Työkalut pakkiin ja sassiin 2011

Pappia kyydissä 2013

Kynän paikka 2015

Kirjoja on saatavissa Raahessa kirjakaupasta, Kuutostiimistä ja Pattijoen Vaparista sekä tietysti piirtäjältä os. ingo@kotinet.com

Jukka "Ingo" Ingerttilä

Mikko Pyhälän (T290) kirja "Valtaa ja vastarintaa".

Mikko Pyhälä kävi esittelemässä kirjaansa Valtaa ja vastarintaa. Myötäelämisen diplomaattia (Siltala 2016) Raahessa (lukiossa ja kaupunginkirjastossa) 2.12.2016. Kirjastossa yleisön joukossa oli niin Sovion kuin Pyhälän väkeä. Kirja on ehtinyt toiseen painokseen. Siinä kerrotaan sodista (Vietnam, Afganistan, Portugalin siirtomaasodat Afrikassa, Sri Lankan etninen konflikti) ja poliittisista murhista, jotka Mikko on nähnyt läheltä. Hän kirjoittaa myös salassa pidetystä tapaamisestaan Dalai Laman kanssa v. 1983, Tšekkoslovakian miehityksestä 1968 ja kommelluksista ETYK-issä v. 1975, missä Mikko oli sihteeristössä.

Mikko Pyhälä on Pia Sovio-Pyhälän aviomies ja Jarl Sovion puolison Kerttu Sovio, s. Rydman (311) sisaren Ulla Pyhälän poika

Eero Sovelius-Sovion arkistosta

Raija Ingerttilä

Eero –setäni jätti jälkeensä huomattavan määrän monenlaista säilytettävää aineistoa, jota hän oli elämänsä aikana tuottanut, hankkinut ja tallettanut ja siten säilyttänyt asunnossaan Jyväskylässä. Testamentissaan hän esitti toivomuksen:

”Mikäli Oulun maakunta-arkisto on kiinnostunut Sovio- Sovelius- sukua koskevasta arkistostani, se voidaan mielihyvin luovuttaa edelleen Ouluun.”

Käytyäni läpi viime syksyn aikana tuon suunnattoman aineiston pakkasin sen ja vein Jukan kanssa 1.12.2016 Oulun maakunta-arkistoon säilytettäväksi siellä. Kaikki diat ja suurimman osan valokuvista sekä jonkin verran Eeron henkilökohtaisia dokumentteja jätin toistaiseksi meille kotiin.

Eero kävi syksyllä 2013 Oulun maakunta-arkistossa luovuttamassa suuren määrän omia, äitinsä ja isänsä sekä Soveliuksen suvun asiakirjoja. Siitä minulla on luovutustodistus. Nyt luovuttamani aineisto on täydennystä tuohon Eeron arkistoon. Arkistoja voidaan myöhemmin täydentää erikseen sovittaessa.

Jos olet kiinnostunut tästä aineistosta, on hyvä tietää käyttörajoituksista, jotka luovutussohmoksessa mainitaan:

- Asiakirjat säilytetään Eero Alarik Sovelius-So-

vion, Kerttu Elisabet Soveliuksen ja Jarl Johan Soveliuksen arkistot sekä Soveliuksen suvun kokoelma- nimisinä kokonaisuuksina.

- Käyttörajoitukset eivät koske Soveliuksen suvun kokoelmaa.

Sen sijaan Eeron, Kertun ja Jarlin arkistot ovat tutkijasalissa vapaasti käytettävissä 1.1.2035 alkaen. Siihen asti arkistot ovat käytettävissä vain kirjallisella luvalla, jonka voi pyytää osoitteesta . arkistoluvat@sovio-sovelius.fi

-Tiedot arkistoista julkaistaan verkkopalveluissa tietosuojalainsäädännön sallimassa laajuudessa.

Oulun maakunta-arkisto
Arkistokatu 6
90100 Oulu
p. 029 5337230

Arkiston johtaja Vuokko Joki
p. 029 5337231

Raija Ingerttilä
Lassintie 22
92140 Pattijoki
p. 044 0264679

Sukua koolia Heikun talon pihalla
vasemmalta: Outi Tasala, Martti Sovio, Pirjo Siitarinen, Ulla Sovio, Jukka, Raija ja Olli Ingerttilä.
Kuva: Mikko Pyhälä

P. j. Olli Nylander ja Pär Helienukselle luovutettava
kunniakirja
Kuva: Mikko Pyhälä

Pia Sovio-Pyhälä kertoo Myhrbergin elämästä ja
hautamuostomerkin kunnostushankkeesta
Kuva: Mikko Pyhälä

Sami Sovio etualalla.
Kuva: Mikko Pyhälä

Paula Erla
ja
Ilkka Sovio
Kuva: Mikko
Pyhälä

Ramsay-sukulaisia, Franciska ja Göran Sundholm sekä Kirsi Salomaa seuranaan Pia Sovio-Pyhälä.
Kuva: Mikko Pyhälä

Puheenjohtaja Olli pitää puhetta sukuhaudoilla
Kuva: Mikko Pyhälä

Sandy ja Olli Matti Sovio Kanadasta
Kuva: Mikko Pyhälä

Korkeat vanhat hautakivet,
Tuula Moilanen isänsä Paul Sovion haudalla.
Kuva: Olli Nylander

Pertti Sovio ja Jukka Ingerttilä etummaisina
Kuva: Olli Nylander

Raija Ingerttilä ja Outi tasala tuovat kukkia haudalle
Kuva: Olli Nylander

George Pakkala Kaliforniasta, vieressä
Henrik Löflund
Kuva: Mikko Pyhälä

Sukukokous käynnissä.
Kuva: Olli Nylander

Heinrich Soellner, Annaliisa Nylander ja Ulla Harala
etuvissa
Kuva: Mikko Pyhälä

Eeva Lindblad, Brita ja Jan Ekberg sekä Pia Sovio-Pyhälä
Kuva: Mikko Pyhälä

Sight-seeing Raabe, Ulla Harala ja Heinrich Soellner
Saksasta, taaempänä Matthew Pakkala Kaliforniasta
Kuva: Olli Nylander

Erkki Harala
Kuva: Mikko Pyhälä

Olli Ingerttilä, Seppo ja Susanna Sovio ja Vesa Erla
Kuva: Mikko Pyhälä

Kannella vesi roiskuu
Kuva: Olli Nylander

Uusi kulutapa vesillä vai pelkkä leikkikalu?
Kuva: Olli Nylander

Kylmää ja märkää oli, mutta merimiessukua ollaan
Kuva: Olli Nylander

Kuunari Raahen Fia
Kuva: Olli Nylander

Toimituksemme tietoon on tullut seuraavaa:

Poisnukkuneita

Gurli Lillie o.s. Sovelius
(T165)

s.19.6.1914 Karunassa,
k. 15.6.2016 Maarianhaminassa

Gurli Lillie oli suvun vanhin jäsen, hän kuoli 101-vuotiaana

**Anja Elisabet Nylander-
Löflund** (T434)

s.21.9.1951 Oulussa
k. 8.1.2017 Helsingissä

Richard Yrjänä Järnefelt
(T190)

s. 20.12.1963 Espoossa
k..18.2. 2017 Las Palmasissa

Lena Marianne Koski
(T405)

s.2.11.1945 Helsingissä
k.6.4.2017 Ylivieskassa

Merkkipäiviä

98 vuotta
Julia Isabella Henrietta Penttilä
(T98g) f. Ramsay
22.11. 2016

95 vuotta
Matti Teodor Sovio (T218)
17.12.2016 Langley, Kanada

80vuotta
Kirsti Johanna Huuhtanen,
nyk.Sovio (T226)
21.3.2016

80 vuotta
Matti Keltikangas (T246)
30.3.2016

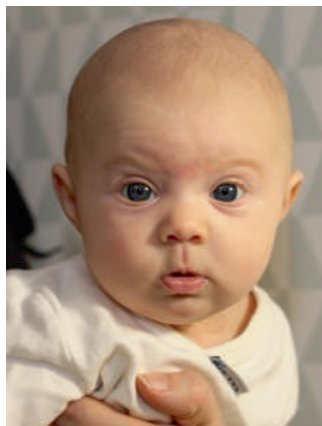

85 vuotta
Ilkka Olavi Sovio
(T340)
9.8. 2016

80 vuotta
Tuula Helena Moilanen
os. Sovio (T238)
3.2.2017

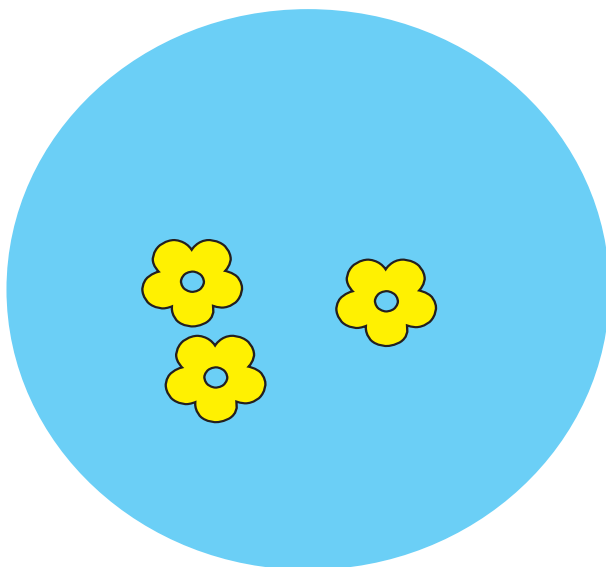
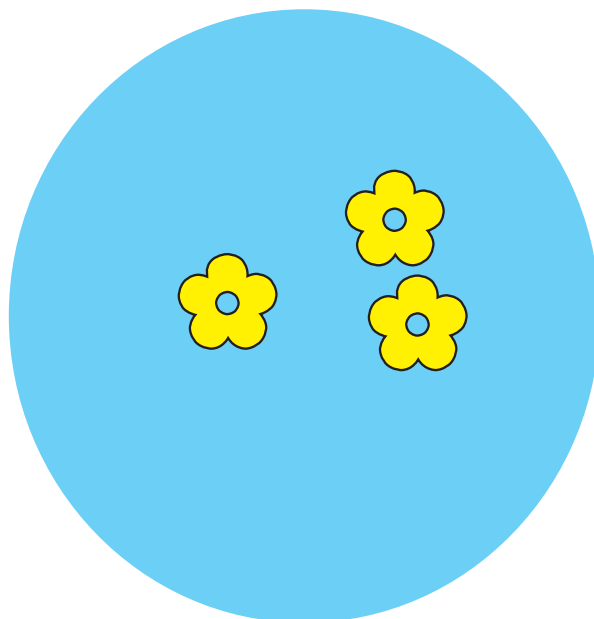
Pia Sovio-Pyhälä ja Tuula Moilanen, o.s. Sovio onnittelevat 85-vuotiasta Ilkka Soviota.

Uusia tulokkaita

Matleena Lenita Maria Keltikangas Behm (T247)
s. 15.12 2016 Helsingissä

Vanhemmat: Wilhelmina Keltikangas
ja Markus Behm

Ronja Selma Marianne Lindberg (T408)
s. 29.1 2017 Turku

Vanhemmat: Christian August Richard
Lindberg ja Annukka Elsa-Maria
Kolehmainen

Tänä vuonna on kulunut 200 vuotta Henrik "Heikku" Soveliuksen syntymästä. Heikulla oli talonsa Brahenkadun puoleisessa siivessä konttori portin pielessä. Sinne hän ilmestyi joka aamu klo 07.00. Nykyisellä talon omistajalla, Raahen kaupungilla, on talon yläkerran edustus- ja kokoustiloissa Eero Sovelius-Sovion lahjoittama taidekokoelma pysyväisnäyttelynä. Heikun konttoriritilassa sijaitsee nykyisin Raahen kameraseuran pimiö.